

»ECONOMUL«

instituit de credit și economii, societate pe acțiuni în Cluj.

MEMORIU

ASUPRA SITUAȚIEI „ECONOMULUI“

ÎNAINȚAT PRIN DIRECȚIUNE

ÎN FAȚA

ADUNĂRII GENERALE ESTRAORDINARE

din 1905.

— CU MAI MULTE ANEXE —

CLUJ, 1905.

TIPOGRAFIA »CARMEN« PETRU P. BARIȚIU.

»ECONOMUL«

institut de credit și economii, societate pe acțiuni în Cluj.

36

MEMORIU

ASUPRA SITUAȚIEI „ECONOMULUI“

ÎNAINȚAT PRIN DIRECȚIUNE

ÎN FAȚA

ADUNĂRII GENERALE ESTRAORDINARE

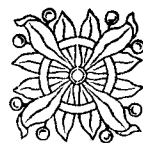
din 1905.

— CU MAI MULTE ANEXE —

CLUJ, 1905.

TIPOGRAFIA »CARMEN« PETRU P. BARIȚIU.

Domnilor acționari!

Ajuns la o relativă liniște abia de vre-o 3 ani încoace, »Economul« se vede iarăș pus în linie de luptă în urma acțiunii pornite pentru adunare generală extraordinară prin coaliția D-lor Dr. Isacu, Podoabă și Onciu, unul fost președinte, altul fost director și cel din urmă fost dirigent de filială a institutului.

Aceștia în fruntea unui mic grup de acționari, unii adevărați, alții nominali, aproape toți rude și afini ai numiților, mulți dintre ei datori și restanțieri la institut, la cari s'au mai alăturat și câțiva acționari neorientați, au dat losinca, ca să se delăture cu orice preț și cu ori ce mijloc actuala direcțiune și să facă să revină în fruntea »Economului« coaliția Isacu-Podoabă-Onciu cu tot ce le aparține.

Gestiunea actuala direcțiuni răspunzând la cea mai strictă corectitudine, recunoscută prin comitetul de revizuire și revizorul espert al delegațiunii băncilor române, compusă și altfel din bărbați cunoscuți și probați ai vieții publice, — toată lumea stetea nelămurită în fața acțiunii numitei coaliții de trei, a biletelor, a intervențiilor personale cu informații luate din vânt, a pamfletelor publicate în ziarele ungurești din Cluj și reeditate chiar și românește.

Astăzi lumea după publicitatea de care s'a văzut silită de a uză în defenzivă și direcțiunea »Economului«, nu poate să nu-și dea samă de izvorul și scopul acțiunilor de ostilitate contra actuala direcțiuni.

Scopul coaliției de trei.

Cât pentru duhul acestei mișcări, Dl Dr. Aurel Isacu, situația lui față cu institut este precizată prin declarațiunea sa $\%.$ făcută după depărtarea lui dela institut, că »el va pași ca dușman« al »Economului« pentrucă »silința dânsului este a-și lua răsbunare asupra institutului«, »de aceea toate atacurile sale nu sună persoanelor ci institutului«. (Vezi »Anexe« nr. 2.)

Ori câte ar esplica gândul răsbunării, totuș va fi rezervat viitorului să deslege enigma cum a putut să între și să continue a sta în alianță Dl Dr. Isacu cu un B. Podoabă. Aceasta mai ales când după depărtarea sa Dl Isacu declarase înaintea direcțiunei plenare, că dimisiunea sa înaintată și primită pe bază sanitară ar fi fost în adevăr provocață mai ales prin faptul, că în fruntea institutului stă Dl Basiliu Podoabă.

Enigma devine cu atât mai curioasă, pentru că fiindu-i un brav aliat de luptă împotriva »Economului« și în tribunal un neobosit apărător, nu e cu putință să nu fi aflat d-l Dr. Isacu despre faptele și actele denunțate și în justiție a d-lui Basiliu Podoabă, care începând dela mici defraudări continuând cu manipulări infidele a isprăvit cu mari abuzuri de girul institutului. (Atragem atențiunea la »Declarația« din »Anexe« nr. 5.)

Cât pentru d-l Podoabă și preinșii lui complici fățiși ori tăcuți și chiar și pentru alții necomplici, dar neamuri de ale dlui Podoabă și afinii lui, aproape toți greu datori la institut și susținuți în stare flotantă numai prin subterfugii nepermise: socoteala era clară: Ei trebuiau să încerce pe căi exasperate să revină la institut, unde prin stricta corectitate a direcțiunii actuale s'au suprimat imediat toate abuzurile descoperite, s'au îndepărtat toți culpabilii și s'a căutat a se apăra față de toți interesele băncii. Mai ales cât pentru d-l Podoabă ori cine va cuprinde intențiile sale descoperite în procesele verbale anexate și va înțelege zorul lui de a reveni la institut, cu ajutorul unei surprize.

Drept bun mijloc era socotită adunarea generală extraordinară aranjată cu neamurile și afinii — între acestia și d-l Iosif Onciu — și cu afiliații lui îndatorați la institut, apoi cu ajutorul câtorva creaturi, pe cari în mod nominal au transferat câteva acțiuni, și a unui sistem de teroare, care-l mai încercase în trecut. — Calculul mai era să nu se lase timp masei acționarilor, în particular fundațiunilor, a căror acțiuni nu sunt transcrise pe numele lor, nici să se orienteze, nici să-și valideze dreptul lor de vot.

Toate acestea s'au pus la cale după-ce acest domn Podoabă în vara anului trecut *însuși își ceruse pensionarea și i-se acordase în cele mai cinstite condițiuni*, cu K 1650 — la an, fiindcă direcțiunea nu avea nici o cunoștință despre faptele lui penale ulterior denunțate. (Vezi »Anexe« nr.ii 6—8.)

Ori cine vede, că exaltațiunea desperării mâna pe dl Podoabă să caute a înjgheba orice alianță pentru revenirea sa la institut, ca să încerce a ascunde urmele atâtor fărâdelegi, cari din momentul intrării lui la acest institut și până la ieșirea de aici s'au aglomerat pe conștiința lui elastică.

Aceste fapte sunt descrise în procesele verbale alăturate și n'a vrut Dumnezeuul dreptății, ca să rămână ascunse, nepedepsite, ba chiar preamărite și remunerate, după cum a fost gândul negru al făptuitorului. (»Anexe« nr. 12.)

Ori-cât și-a uitat acesta de demnitatea și răspunderea ce i-a impus situația de conducător, acordată prin încrederea acționarilor, direcțiunea »Economului« și-a făcut datorința deplin: În ziua când a primit denunțările contra Dlui Podoabă, a hotărât să le înainteze la tribunalul corecțional și în legătură a luat toate dispozițiile, ca institutul să fie despăgubit pentru pagubele făcute prin Dl Podoabă.

Oricât de mari ar fi acestea, credem că ele vor fi acoperite din considerabila avere, care și-a strâns-o Dl Podoabă, de când el — capelan fără avere izgonit pentru grele delikte bisericești — a fost sălășluit la conducerea »Economului«.

Ajuns institutul la această răspântie, reprezentanța supremă a »Economului« va trebui în urma adunării forțate de coaliția Podoabă—Onciu — Dr. Isacu să își spună verdictul între drept și cinste și între crimă și desonoare.

Suntem convinși, că judecata nu se poate greși, dar datoria noastră este, că înainte de a se rosti să facem lumină deplină asupra situației »Economului« cum s'a desvoltat, asupra prezentului său financiar și a misiunii sale viitoare.

Repriviri în trecut.

Reprivind la trecutul acestui institut creat pentru țărani, mai ales cu ajutorul marilor archiereși Ioan Vancea și Mihail Pavel, a ilustrei familii Mocsonyi, a nemuritorului Ioan Petran și a altor fondatori, ridicat mai ales din cotizațiile școalelor și bisericilor noastre și întărit prin depunerile capitolului dela Blaj și Oradea, precum și a Asociațiunii noastre, având deci o bază dintre cele mai solide și un caracter eminemamente filantropic, situat în cea mai favorabilă piață, în fosta capitală a țării, inițiat în epoca de aur economică: toată lumea se întreabă cu drept: cum de rezultatele financiare ale acestei bănci nu au ajuns la înălțimea instituțiilor similare create în alte centre în acelaș timp?

Privitorul ușuratic ar fi tentat a crede, că rezultatele menționate ar fi numai urmarea unei atmosfere locale. Negreșit, că și aceasta este una dintre cauzele desvoltării relativ inferioare a »Economului« mai ales că crizele personale s'au ținut lanț dela retragerea primului director și inițiator al acestui institut, până în ziua de astăzi, cu excepțiunea perioadei senine, când era director executiv Dr. Gregoriu Silași de vecinică amintire.

Cu toate acestea pe lângă notele personale la »Economul« se văd mai mult urmele sistemului greșit în organizația internă.

1) Aceasta s'a greșit mai întâi punându-se conducerea în mâinile dlui *Basilii Podoabă*, ca director executiv, care deși știa să pozeze ca stâlpul interesului public în Cluj și reușise chiar și până în timpurile din urmă să mistifice pe această temă o serie de bărbați devotați cauzei obștești, totuși era privit cu oarecare receală pentru osândă autorităților bisericești ce-l lovise anterior. Ș'apoi oricât știa angaja acesta pentru sine anumite persoane influente n'a putut să ascundă niciodată lipsa sa de pricepere pentru afaceri de drept și comerciale.

Aceasta a constatat-o și aliatul lui de azi dl Dr. Isacu, însă numai după dimisia ca, înaintea întregii direcțiuni accentuând în grele vorbe nepriceperea, inerția și procesele fără sfârșit ale fostului director.

Urmarea firească era deruta în afacerile institutului.

Nu e de mirare deci dacă *perderile* se înmulțeau. La Coruș prin *vărul* dlui Podoabă, ear la Cara prin Ananie Moldovan, *vărul* fostului președinte revisor, a d-lui Tulliu Roșescu. După asemenea agenți ca Podoabă și Moldovan, falsificatori en masse de obligațiuni și polițe, ei au fost întrecuți numai prin favoritul dlui Podoabă: Alexandru Deac din Bothaza, pe care și după advertisemente l'a susținut ca bărbat de încredere, cauzând pagube serioase băncii noastre.

O altă urmare a acestei sisteme Podoabă a fost înstrăinarea elementelor independente de acest institut, rezultante pentru a căror mascare dl Podoabă a aplicat metoda de-aș vări neamurile și afiliații în organele reprezentative și de control și între funcționarii institutului.

După asemenea antecedente reacțiunea era mai mult decât naturală și dela moartea primului președinte, a fericitului Alexandru Bohățel s'au produs în jurul institutului o serie de zguduiri prin procese civile și criminale, a căror centru era totdeauna dl Bas. Podoabă.

Acesta în fața torentului de purificare, ce se pornise, care însă ajunsese a fi discutat, fiindcă între combatanți s'au virise ca preținși aliați și unele persoane problematice, a știut să-și înjghebe un partid făcând să creadă pe cei mulți dintre acționari neclujeni, că lupta nu sună sistemului, ci persoanei.

În fruntea acestui partid ajunsese cumnații Dr. Aurel Isacu și Tulliu Roșescu, unul președinte la direcțiune, altul la comitetul de revisuire, și aceștia întregind lanțul de neamuri al dlui Podoabă isbutise a crea o falangă, care înzădar căutau să o învingă potrivnicii lor.

Alianța Isac—Podoabă în situația aceasta credea a putea sfida lumea întreagă și a face din »Economul« tot ce le convenea.

Știindu-se bine puși, dl Isacu și-a permis luxul, ca în plină adunare generală să atingă demnitatea colegilor săi români din Cluj svârlindu-le vorba: »Să-și arunce diplomele în foc«.

Iar dl Podoabă în orgoliul puterii banului ce-l stăpânea își asumase cutezanța de a trata cu cele mai grele invective pe toți aceia, cari ridicau acuze publice contra lui, pe bărbați ca Vasile Hosszu, jude de tablă, fericitul Dionisiu Vajda, mare proprietar, apoi pe judecătorul Alexandru Nemeș, protopopol Ioan Laslo și pe fericitul avocat Dr. George Ilea și pe alții, toți bărbați integri în viața publică și privată.

Dl Podoabă pe aceștia cum arată reproducțiunea alăturată îi trata prin foi volante ca »acusatori sfâdiți cu adevărul și omenia«. (Vezi »Anexe« nr. 14.)

La asemenea declarațiuni, războiul intern între Clujeni, dela a căror armonică conlucrare depindea în parte înflorirea »Economului«, trebuia să erumpă.

A erupt și în paguba intereselor publice a continuat până la venirea actualei grupări în fruntea »Economului«.

În aceasta grupare au intrat adecă pentru salvarea institutului, în urma stăruințelor depuse din toate părțile, ca noi membrii dnii Dr. Frâncu, apoi Dr. Dăianu, veniți la Cluj după provocarea luptelor interne.

Aceștia apoi ajutați de nou alesul coleg Victor Ilyés intrat în locul dlui Isacu și de membrii vechi concilianți, au căutat să se vindece ranele trecutului, să înlăture ruinele și să deschidă o epocă de solidă pace și reorganizare; pentru un edificiu financiar, unde să încapă în frățească armonie toți cei chemați. Această lucrare obștească voiau s'o zădărnicească dl Podoabă și soții săi, cari numai pescuind în tulbure puteau să se mențină.

2) Astfel prezentându-se organizația din executiva »Economului« până la venirea actualei grupări, pentru-ca un sistem greșit în alegerea persoanelor s'au deee și mai rele roade, trebuia să se mai adaugă și tristul fapt, că fostul director executiv, dl Bas. Podoabă dela intrarea sa la institut în calitatea de cassar și până la eșirea sa nici odată nu a avut mâni curate.

Nu numai atât, dar el mai avea încă și abilitatea de a crea sisteme nouă pentru despoierea constantă a institutului și a clientelei.

Aceste sisteme se văd reproduse în actele alăturate unde sunt denunțate faptele fostului director executiv și membru în direcțiune B. Podoabă, începând la mal-versațiuni și sfârșind la abuzuri de giro și ori cine va recunoaște, că erau întocmite cu o rafinărie, care făcea cu neputință celor ce exercitau controlul la institut descoperirea acestor fapte, care a fost în urmă rezervată *funcționarilor*, în fruntea cărora ar vrea să mai revină Dl Bas. Podoabă, și apoi *băncilor creditoare*.

După asemenea metehne bine înțeles că nici venitul curat, nici rezervele nu puteau să se urce în raport cu forțele Institutului.

3) La această boală internă latentă și recunoscută s'a mai adaus pe vremuri o greșală organică, care lega puterea de dezvoltare a »Economului«: S'a părăsit basa *statutară a institutului, creditul țărănesc*.

Nu numai dar și s'a investit sub inspirația d-lui Bas. Podoabă și în legătură cu arhitectul său favorit Koncz Ernő aproape tot capitalul social al institutului în *case clujene*, cari în bilanțul dela 31 Decembre 1901 înaintea actualei grupări din direcțiune reprezentau suma de K 154.873— și și dintre acestea cea mai importantă realitate, așa numita casa Koncz, era în posesiunea faptică a acestuia și institutul purta numai greutatea.

Că ce măsuri a luat actuala direcțiune pentru înlăturarea acestui grav inconvenient vom arăta mai la vale. Aici e destul să accentuăm că dl director Podoabă pe lângă că transformase acest institut de credit rural în credit urban, mai încărcase cu un împrumut cambial de K 10.000— pe arhitectul său Koncz Ernő, care mai dispunea în legătură și de un libel de depuneri al institutului pentru întreprinderile sale în Bistrița.

Iar ca să fie și lumea, care stăruia pentru credite țărănești, orbită, fostul director hazardă institutul în un credit cambial pentru cumpărarea unei moșii din Feiurd prin niște țărani, ajunși prin această afacere la sapă de lemn și ajută astfel bilanțului nostru, ca să se mai încarce cu realități de peste K 70.000—.

O parte din aceste formează moșia dela Feiurd, pentru care direcțiunea făcuse la propunerea dlui Podoabă și cu votul și a dlui Onciu *proiectul de mobilizare alăturat* pentru a feri institutul de gravele urmări ale acestei afaceri, proiect pentru care deși nici când n'a fost realizat; dl Onciu și soții sei l'au găsit de bun pretext ca să defaime pe acela, care era gata de a ajuta institutului: *protopopul Dr. E. Dăianu*.

4) Cu toate aceste boale, trupina »Economului« se ținea încă dreaptă, fiindcă grosul clientelei sale, *țărănimea mereu îi dedia sucursă de viață, țărănime căreia tocmai pentru greșelile și isprăvurile executiviei nu i-se puteau face ușurările de lipsă*.

»Economul« inse mereu suferea și greutatea se înmulțeau, nu numai pentru mărirea dobânzii dar și prin faptul, că lipsea priceperea pentru a crea *credite mobile* pe sama institutului.

Peste tot creditul ajunsese la epoca Drului Isacu astfel de problematic, încât cele mai multe institute îl acordau numai în grele condiții și pe lângă *garanță personală și solidară* a membrilor din direcțiune.

Un sistem acesta, care constituia din »Economul« o adevărată Polonie, depinzând soarta creditului dela votul fiecărui membru și fluctuând imediat la fiecare demisiune. (Vezi »Anexe« nr. 3.)

Pentru ilustrarea acestei epoci este destul să mai constatăm, că »Economul« timp aproape 15 ani dela fundarea sa n'a cunoscut aproape de loc ramul escomptului și în consecvență al reescomptului, introduse în urmă numai, după multă stăruință a prim-comptabilului actual și ajunse în urmă și acest ram de operațiuni să nu dea toate roadele dorite, deoparte în urma machinațiunii fostului director cu ocazia converșiunilor din obligații în cambii, de altă parte în urma lipsei unei organizațiuni bine studiate de informatori și informațiuni și mai ales în lipsa unui control din partea executiviei.

Numai în asemenea atmosferă era apoi posibil, rolul de avocat al fostului președinte dl Dr. Aurel Isacu, care într'aceste, după cercetări disciplinare de mai mulți ani de zile, isbutise să vadă delăturat dela »Economul« pe fostul jurisconsult Emeric Pop și să-i ocupe locul, situație care și-a menținut-o până s'a putut, în condițiunile arătate în procesul verbal alăturat.

Raport acesta, din care a urmat, că dl Isacu *nici după trei ani, nu și-a tras socoteală cu »Economul«* pentru avansuri, ș'a trebuit să se invoace tribunalul.

Pus în asemenea situație, rolul de avocat al fostului președinte Dr. Aurel Isacu, s'a manifestat mai pregnant scurt timp înaintea abzierii sale, când în ședința dela *17 Septembrie 1902* a solicitat să i-se voteze unui petent, despre care altfel se asigură, că a fost liberat de sub acuza pruncuciderii pentru *demență*, — conform procesului verbal alăturat, — pe o moșie în preț de K 200.000 după estimarea d-lui Isacu, care era însărcinată deja cu K 162.000 — un împrumut hipotecar pe locul al 3-lea de K 28.000 — fiind deci pe moșie astfel o sarcină de K 190.000 —. Se înțelege, că direcțiunea din care făcea parte și episcopul de acum al Lugojului, Prea Sfințitul Dr. Vasile Hossu și în care întrase ca membri noi dnii Dr. Dăianu și Dr. Frâncu, cu toată stăruința Drului Isacu *a respins cererea de împrumut* fiindcă după statute nu se putea acorda împrumut pe locul al 3-lea. (Vezi »Anexe« nr. 4.)

Că ce sentimente a lăsat la dl Dr. Isacu acest refuz și cât a înriurit asupra sănătății sale, care invocându-o și-a dat demisia încurând, este chestiune, care se subtrage cercetărilor. (Vezi »Anexe« nr. 1.)

Atâta este înse cert, că dacă institutul dădea ascultare petiției d-lui Dr. Isacu după-ce în urmă hipoteca atunci oferită s'a licitat, urmările pentru institut erau aproape incalculabile.

»Economul« adevărat pentru a nu perde cele 28.000 K. prevăzute în locul al 3-lea, trebuia în mod fatal să cumpere moșia cu sarcinile anterioare de K 162.000, deci să acvire nouă realități în preț de K 190.000. Considerând, că »Economul« avea la 1901 în realități suma de K. 154,873.19 la cari urmau să se adaugă pe lângă moșia dela Feiurd de K 70.000, încă și moșia recomandată prin Dr. Isacu în sumă de K 190.000 —, realitățile institutului erau să ajungă la oribila sumă de K, 414.873.19 O sumă aceasta care întrecea cu K. 101.465.28 tot capitalul social cu fondul de rezervă de atunci și făcea incapabilă banca de ori ce acțiune espunând'o și la enorme perderi în urma cunoscutei crize agricole, ce bântue cronic părțile Ardelene.

Ce ar fi urmat din o asemenea situație — dacă nu ar fi fost împedecată la timp prin direcțiune — va judeca deopotrivă ori care financiar ori laic!

Nu mult după acest incident a surprins apoi direcțiunea dl Dr. Isacu cu demisiunea sa repetită, dintre cari cea din urmă o dăm publicității anexată (Vezi nr. 1.) Fiind dată abdicarea pe teme grave sanitare și întărită și cu anunțarea depunerilor la institut, direcțiunea s'a văzut silită de a o primi unanim, ear dl Dr. Isacu după primire a crezut de cuviință de a se înfățișa la institut, ca înaintea membrilor direcțiunii să aranjeze o scenă lărmuitoare, culminând în vorbe grele la adresa directorului Podoabă, a cărui rămânere la institut o declara dl Dr. Isacu mai ales de motiv adevărat al demisiunii sale.

Greutățile, cari s'au făcut băncii din acest prilej și acțiunea de răsbunare a dlui Dr. Isacu anunțată în potriiva »Economului«, precum și măsurile luate prin direcțiune să pot ceti în procesele verbale, cari le anexăm în extrase. (nr.ii 2—3.)

Cu acest incident se încheie trecutul și se începe noua epocă, asupra căreia va avea să-și dea verdictul adunarea generală.

Gestiunea actualei direcțiuni.

E scurt timpul dela 28 Novembre 1902, când s'a primit unanim demisiunea d-lui Dr. Isacu, dar membrii actuali ai direcțiunii pot spune, cu conștiință de sine, că atât pe timpul cât avea în mijlocul seu pe dl Dr. Isacu, cât și urmă au făcut totul ca acțiune și control ce omenеше era cu putință.

Dacă cu toate aceste și astăzi mai sunt rane, care sângeră, acestea provin din bube, cari fără cruțare le-a stârpit și se vor vindeca reintrând timpul păcii și a reculegerii.

Sub îndreptarea Prea Sfințitului Domn Dr. Vasile Hossu, pe acele vremi membru în direcțiune, sub presiuni dlui canonic Artemiu Șarkadi și prin conlucrarea vie a membrilor Stefan Havași, Dr. E. Dăianu, Victor Illyés, mare proprietar și a jurisconsultului Dr. Amos Frâncu noue idei încolțiseră pentru regenerarea institutului. Ei căutau a le valida acestea chiar și pe lângă incapacitatea și inerția d-lui Bas. Podoabă, căruia nimica altceva nu i-se cerea, decât să fie cinstit, luând pentru el alții sarcina gândirii și a lucrării.

Tocmai în vederea acesteia s'a schimbat întâiu sistemul urzit prin Dr. Isacu pentru căutarea afacerilor de drept a institutului. Acesta era, că afacerile afară de proces și pările mai mici, le conducea scriitorul Sabin Stetiu, urzitorul atâtor neregularități, sub răspunderea dir. executiv B. Podoabă, ear procesele cele mai multe să dădeau la Dr. Isacu, care le administra prin scriitorul băncii, și unele și la avocatul Dr. Frâncu.

Ori cine vede, că din o asemenea stare trebuia să urmeze desorganizarea serviciului.

Ca să curme desorganizarea, direcțiunea a încredințat, în condiții altfel maștere și motivate prin starea institutului, cu reprezentarea de drept pe avocatul Dr. Frâncu, care reprezentase mai multe și mari bănci înainte de a-l paște gândul să vină la Cluj.

După o lucrare încordată și pe lângă împrejurarea, că pierzând institutul pretenșiunea, avocatul încă-și pierde prețul muncii sale, serviciul de drept funcționează regulat și rezultatul se poate vedea din adnexe. (Vezi nr. 10.)

În afară de aceasta reformă mai ales s'a concentrat direcțiunea, ca să înlătore răul ce era provocat prin sarcina realităților.

În prima linie ca să ajungem cel puțin în posesiunea caselor din Cluj edificate pe spesele institutului, stăpânite însă de architect, aceasta lucrare a isbutit s'o desăvârșească Dr. Frâncu în calitate de reprezentant al institutului prin o transacție favorabilă

Iar pentru mobilizarea tuturor caselor din Cluj s'au luat măsuri, ca să se facă amortizările necesare, nivelând coeficientul de folosință al acestor realități prin fondul special de rezervă, prin ce prețul acestor realități s'a ieftinit și șanzele de vânzare s'au înmulțit. Cât pentru moșia din Feiurd, care într'aste pe lângă cea din Feneș ajunse a fi licitată și apăsă greu asupra institutului, s'a creat și s'a primit la propunerea Dlui B. Podoabă, proiectul de a se vinde realitățile licitate cu 35.500 cor. — cu 46.000, — Dlui Dr. Elie Dăianu, finanțându-se în condițiunile cele mai favorabile și sigure pentru institut, care proiect însă din vina fostului director executiv spre paguba institutului nu s'a realizat, deși numai astfel s'ar fi putut afecta cu un împrumut amortizabil maximal această moșie și vinde în mod potrivit.

Mai departe a izbutit institutul, cu toate zguduirile provocate în legătură cu dimisiunea Dlui Dr. Aurel Isacu, să i-se deschidă fără garanții personale, credite proprii ieftine la institute de prima bonitate în reescompt, iar pentru a le da acestora baza necesară s'a hotărât investirea unei părți însemnate a rezervelor în efecte publice.

În afară de aceste lucrări și inițieri, la cari Dl Podoabă era un neînțelegător asistent, direcțiunea a căutat prin înființarea filialei din Gherla să-și deschidă o nouă piață și să mântuiască de cămătărie țărănimea de pe Someș, asemenea pentru filiale în alte centre s'au făcut apoi sondări și afară de aceasta institutul a căutat să-și ia partea sa la susținerea nou creatului institut «Câmpiana» din Mociu și la fundarea «Pădurenei» din Iara. În aceasta legătură de acțiuni a stărunit să înființeze, începând la Gilău, o serie de reuniuni Raiffeisen pentru decentralizarea, ieftinirea, siguranța și mobilizarea creditului țărănesc. A introdus apoi în timpul mai recent și cesiunea obligațiunilor pentru mobilizarea acestui ram, cesiune a cărei acte trimise din inițiativa importantă a »Albinei« le-a ținut fostul director uitate și neprezentate aproape un an și jumătate și au fost descoperite numai după depărtarea lui. Pe lângă acestea direcțiunea a căutat să organizeze un corp de informatori, cărora dorește a le face parte din venitul băncii, o controlă a informațiilor și garanții în escompt, a căror neglijare prin Dl B. Podoabă i-a adus institutului nu odată pierderi însemnate.

În urmă direcțiunea ține a constată, că a căutat a ieftini după puțință creditele țărănești, fixând pentru filială dobânda cu 8% și reducând etalonul conform bonității la centrală.

Aceste lucrări a stărunit direcțiunea apoi să le desăvârșească prin noua emisiune pentru duplicarea capitalului social, acțiune, care a fost mult împedecată prin nepriceperea și o tactică încă nu destul descoperită a fostului director Basiliu Podoabă.

Pe lângă aceste rapoartele arată, că prin contribuiri pentru fondul noii biserici în Cluj, prin împrumutul altfel sigur dat cumpărătorului locurilor menite pentru biserică, prin crearea și susținerea mesei studenților, ajutorarea »Asociațiunei« și prin alte acțiuni filantropice, direcțiunea a răspuns după puțință și menirii umanitare a »Economului.«

În mijlocul acestor preocupățiuni rolul d-lui Basiliu Podoabă, altfel bolnav tot mai mult, se reducea la un simplu statist, căruia alții trebuiau să-i facă chiar și concepțele și procesele verbale, iar în direcțiune tot mai mult se dedeau pe față nemulță-

mirile, că d-l B. Podoabă nu se conformează regulamentelor cu toate advertismintele primite și nu esecută decisiunile de importanță ale direcțiunii, în schimb aranja tot mereu *asalturi pentru mărirea plății sale* și a altora de atâtea ori refuzată, pentru cari apoi direcțiunea s'a văzut necesită *a institui o anchetă*. În asemenea împrejurări s'a ivit în vară incidentul, care a provocat situația de astăzi.

Vorbim de concedierea apoi pensionarea și abdicarea din calitatea de membru în direcțiune ale d-lui B. Podoabă urmate la cererea sa *proprie* conform petițiilor ad-nexate la acest memoriu. (Vezi nr.ii 6—7 din »Anexe«.)

Din acestea și din procesul verbal asemenea adnexas se vede modul și felul cum direcțiunea sub impresia boalei d-lui Basiliu Podoabă și a relațiilor lui familiare i-a mărit fără paguba băncii *pensia cu un an* și a admis, ca d-l B. Podoabă să primească în formă de concediu până la 10 Ianuarie 1906 *întreaga sa plată*. (nr. 8.)

Astfel tranșată chestiunea prin ședința plenară dela 24 Iulie 1905 d-l Basiliu Podoabă *a acceptat dispozițiile luate*, rezervându-și numai de a înainta adunării generale o rugare pentru mărirea pensiei sale, pe deasupra regulamentului.

După aceasta a urmărit alegerea directorului esecutiv definitiv în persoana jurisconsultului, a d-lui Dr. Amos Frâncu, conform procesului verbal din aceeași zi adnexas

Din acesta (Vezi »Anexe« nr. 9.) se vede, că :

1) d-l Dr. Frâncu până la 10 Ianuarie 1906 face serviciul *directorului esecutiv: gratuit*;

2) dela acest termen încolo d-l Frâncu *înceată de a fi jurisconsult*, fiind ambele posturi declarate incompatibile;

3) plata la an de *2400 cor.* (1200 fl.) este o retribuire de o modestie, cum nu s'a mai pomenit la asemenea bănci, cum e »Economul«. Alegerea d-lui Dr. Frâncu s'a făcut cu toate voturile contra d-lor Basiliu Podoabă și a cumnatului său Iosif Onciu, cari au stăruit pentru numirea de director a subcomptabilului, nepot al d-lui Basiliu Podoabă: Augustin Giurgiu, de a cărui situație de atâtea ori a abusat unchiul său, după cum se vede din actele anexate.

În această situație și-a început noul director imediat oficiul și fiindcă doria a cunoaște până în rărunchi institutul a ordonat funcționarilor să facă *o anchetă și un control tehnic și material asupra tuturor ramilor* de afaceri și să-i prezenteze spre revedere rapoartele. În mijlocul acestei lucrări, despre care d-l B. Podoabă a luat — se vede — act, s'a arătat primul semn de turburare pe orizontul »Economului«.

Convocarea adunării generale.

Fostul director B. Podoabă regretând poate ce a făcut, sau pus la cale de cineva, sau cine știe prin ce intervenție, sau — ce poate e mai probabil — de frica rezultatelor anchetei ordonate la institut, în loc să se arate recunoscător direcțiunii și să-și vadă de interesele sale sanitare și familiare, ce le-a fost invocat ca motive de pensionare — s'a pus pe lucrări de ostilitate contra direcțiunii.

Dânsul a trimis pe la acționari bilete, în cari pretindea că ar fi în direcțiune oameni primejdioși, ce ar voi să abuzeze de roadele muncii altora și pretindea ca față cu astfel de oameni să se invoace intervenția forului suprem, adunarea generală extraordinară.

Despre aceste lucrări tainice de subminare directorul executiv actual a aflat cu prilejul sărbătorilor dela Sibiu și în ședința direcțiunii a făcut raport după cum se vede din procesul verbal alăturat.

D-l B. Podoabă a *negat* însă aspru și invocând cele mai sfinte pentru un bărbat, că el ar avea parte la aceste acțiuni și când apoi în ședința proximă — conform proc. verbal anexat — s'au adus probe convingătoare și s'a mai ivit simptomele conlucrării cu Dr. A. Isacu, a continuat procedura de negațiune.

Intr'astea ancheta ordonată la institut, continua prin funcționarii însărcinați cu aceasta acțiune și convocată fiind ședința plenară a direcțiunii pe 23 Sept. c. pentru chestiunea agitațiunilor ascunse întru convocarea unei adunări generale eststraordinare, funcționarii au predat înaintea începerii ședinței arătările lor.

La acest termin a ajuns pentru întâiașdată direcțiunea la cunoștința seriei de abuzuri concrete, de cari s'a făcut culpabil d. B. Podoabă ca director executiv, cassar și membru în direcțiunea »Economului«.

Aceasta serie precum și hotărîrea direcțiunii, care nu putea fi altcum decât invocarea *justiției penale, fiindcă era vorba de fapte, cari se urmăresc din oficiu* — se pot ceti în procesele verbale anexate.

Decisiunile au fost aduse cu unanimitate de voturi afară de d-l Iosif Onciu, cumnatul d-lui B. Podoabă.

În aceeaș zi d. a. s'au luat măsurile *de disciplină necesară contra d-lui Onciu și Todoran*, funcționarii interimali ai filialei — conform procesului verbal anexat.

Tot în aceeaș zi s'a *resolvit și cererea adunării generale eststraordinare prezentată prin dl Dr. Isacu*, întâi și în numele d-lor B. Podoabă și Iosif Onciu și a altor soți, în urmă numai cu plenipotența d-lui Iosif Onciu și cu iscăliturile unor neamuri și afiliați a d-lor B. Podoabă și I. Onciu, la cari se adăugeau și câțiva acționari neorientați, a căror bună credință a fost surprinsă și cari lămuriți au retras ulterior în mare parte procura dată Drului Isacu.

Deși petiția, — care invoca neîncrederea față cu direcțiunea ca motiv și cerea amovarea direcțiunii actuale, — formal nu corespundea cerințelor, fiindcă necum 1/5 de acțiuni, după statute, dar nici măcar 1/10 parte după legea comercială nu era legitimată, — a fost totuși resolvită în mod favorabil.

Fiind adecă direcțiunea simțitoare în chestia încrederii chiar și când se sulevează de un mic grup de neamuri, a hotărît convocarea adunării eststraordinare conform publicației din ziare, fixându-se adunarea generală eststraordinară pe baza dreptului autonom garatat prin statute și nelimitat prin lege pe *18 Ianuarie 1906.*

Un termin acesta mai lung cevaș, ales anume, pentru-ca pasiunile să aibă vreme de a se calma, cei chemați timp de a se orienta și cei în drept, mai ales fundațiunile, ocașiune de a-și validita acțiunile prin înregistrare.

La acest act unanim al direcțiunii dl Dr. A. Isacu și soții au răspuns cu acțiunea, că au alergat la tribunal și restălmăcind legea și insinuând, că direcțiunea nu ar fi fixat termin legal, au cerut ca să fixeze tribunalul termin de adunare.

Dnii Onciu și Todoran paralel au dat alarmă imediat asupra demisiei lor în »Ujság« din Cluj, afișând *neîncrederea* față cu unii membrii din direcțiune, iar dnii Podoabă și Onciu s'au alăturat la tribunal la petiția dlui Dr. Isacu.

În urma acesteia tribunalul deși a admis, că nici legea nici statutele nu normează termenul adunării, totuși din spiritul legii credea a putea trage concluziunea, că din natura extraordinară a adunării, ar urma un termen mai scurt.

Tribunalul deci nu a fixat termenul adunării generale, cum pretindea dl Dr. Isacu, ci a avisat direcțiunea să fixeze un termen mai scurt și a cerut eliminarea din ordinea de zi a raportului direcțiunii, fără de care bine înțeles nu se putea judeca nici situația »Economului«, nici cauza direcțiunii.

Contra acestei decisiuni a apelat atât direcțiunea institutului, cât și dl Dr. Isacu.

Până a nu se judeca înse aceste recursuri, dl Iosif Onciu membru al direcțiunii și-a permis luxul de a debita în ziarul »Az Ör« din Cluj, un articol plin de intervertiri asupra afacerilor și persoanelor institutului, iar în ziarul »Ellenzék« cineva strecurase vești alarmante asupra institutului.

În fața acțiunii dlui I. Onciu, care necum că trăgea în discuție publică și la un for dujmănos cauzele interne ale »Economului«, ci punea în circulație o serie de patente neadevăruri combătute chiar și prin acte iscălite și fapte făptuite prin însuși dl Onciu, direcțiunea s'a văzut necesită a publica următoarea rectificare, ce o dăm în traducere:

Declarațiune.

»Ori cât dorește direcțiunea »Economului« să iee în considerațiune presa, totuși crede că hotărîrea asupra afacerilor interne ale institutului este rezervată judecătorilor și adunării generale și de aceea, în urma naturii speciale a afacerii de bancă nu află oportună polemia în ziare asupra institutului și cauzelor lui. Cu toate acestea în interesul adevărului se roagă a constata, în contradicere cu știrile publicate în nr. 37 al ziarului »Az Ör«, că numai următoarele fapte corespund adevărului:

1. Aserțiunile privitoare la afacerile »Economului«, puse în curs prin dl Iosif Onciu, fie în formă pozitivă, fie în formă de întrebare, sunt în contradicere cu faptele ce se pot dovedi cu acte și acest fenomen subiectiv e cu atât mai curios, că nu un act subscris chiar de d-l Onciu desminte aserțiunile lui neîntemeiate;

2. Direcțiunea, în interesul ordinei de drept, cu toate voturile, afară de votul lui Iosif Onciu, a recurs contra lui Vas. Podoabă, dir. executiv pensionat, pentru procedurile lui, la forurile competente spre a câștiga remediu și satisfacțiune, prin aceasta înse situația institutului nu este atinsă întru nimic;

3. Direcțiunea a demisionat din postul lor avut la filiala din Gherla pe d-nii Iosif Onciu și Andreiu Todoran, și i-a înlocuit cu alții;

4. Contra dlui Dr. Isacu, care a fost președinte al băncii — acum înse este reprezentantul lui Vas. Podoabă și a grupului de nemotenie-șogorime Podoabă — Onciu, care cer adunare — direcțiunea caută la loc competent remediu pentru atitudinea sa dovedită în calitate de avocat;

5. Dl Dr. Aurel Isacu a declarat înaintea alor doi *gentleman*, că nime să nu se mire, dacă el va păși ca dușman al institutului, pentrucă nisuița lui este a-și lua răsbunare asupra institutului pentru cele ce au făcut cu dânsul și că toate atacurile sale nu sună persoanelor, ci institutului.

Față cu aceste fapte este superfluu orice comentariu.

Cluj, 9 Octobrie n. 1905.

Cu distinsă stimă

Dr. Frâncu,

Dir. esec. al »Economului.«

Scopul Dlui Onciu era invederat: pe când el căută a-l prezenta ca victimă nevinovată pe bunul său cumnat Dl Basiliu Podoabă, zicând că i-s'ar fi căutat »nod în papură«, el încerca a scoate pe alții vinovați cu tot prețul: pe direcțiunea institutului în cele mai corecte afaceri și pe unii din membrii mai marcanți ai aceleia, cari n'au vrut și n'au putut să permită retăcerea faptelor descoperite ale Dlui B. Podoabă. Este caracteristic pentru tric-ul dlui Onciu, că a tras în discuție afacerile băncii, cari toate erau decise la propunerile dlui B. Podoabă, și cele mai importante și cu votul dlui Iosif Onciu.

Pentru desăvârșirea acestui joc hazard și-a permis apoi un lux și mai mare Dl Iosif Onciu: el făcând câteva insinuații de natură politică pe socoteala unora din membrii direcțiunii și acoperindu-i pe aceștia cu o serie de invective a reeditat și în românește, într'o spumă de vorbe fără rost și sub marca: »Rogare deschisă« toate neadevărurile așezate anterior în ziarul »Az Ör« din Cluj.

În fața acestui nou atac direcțiunea locală a Economului a publicat în ziarele »Gazeta Transilvaniei« și »Răvașul« următoarea declarațiune:

Declarațiune.

Domnii Iosif Onciu, preot în Iclodul mare, cu toată desmințirea primită în 9 I. c. în ziarul »Az Ör« din Cluj, unde-și plasase vagele lui aserțiuni, referitoare la »Economul«, și-a permis să le editeze și în traducere românească, completată cu câteva note personale în o broșură, sub marca: »Rogare deschisă«.

Direcțiunea »Economului« socotește de nepotrivită discuția în presă asupra afacerilor interne de bancă.

Cu toate acestea, în urma avansării pe acest teren a d-lui Iosif Onciu, ne vedem necesați a declara:

1. Toate aserțiunile d-lui Iosif Onciu, puse în circulațiune prin broșura sa sunt în *fățișă contrazicere cu faptele* și toate iscodirile d-sale se desmint prin acte, dintre cari unele iscălite chiar de d-l Iosif Onciu.

2. Direcțiunea »Economului« s'a văzut obligată prin legi positive și considerațiuni de corectitate, de a hotărî — unanim, fiind contra numai d-l Iosif Onciu, afinul d-lui Podoabă — să invoace justiția penală în potruva d-lui Basiliu Podoabă, fiind-că i-s'au denunțat o lungă serie de grave abuzuri. Pagubele făcute de d-l Podoabă, se vor acoperi probabil din averea dânsului, după măsurile de siguranță ale instrucțiunii, dar în fine, nu suma, ci caracterul faptelor hotărăște. Atât e însă sigur, că situația institutului nu a putut fi atinsă prin procedurile d-lui Basiliu Podoabă și »Economul« este și rămâne: solid și sigur.

3. Nu este adevărat, că d-l Dr. Dăianu, vice-președintele institutului și-ar fi »escompat sua potestate, et autoritate la cassa institutului suma de aproape 800 cor.« pentru publicațiuni în »Răvașul«. Adevărul este, că d-l Basiliu Podoabă, ca director executiv, cu încuviințarea direcțiunii locale a »Economului« a asemnat pe dreptul, la cassă, în curs de trei ani, administrației »Răvașului« în total suma de cor. 617 și 70 b. pentru publicațiuni comandate în »Răvașul«. Pe această basă a publicat chiar și d-l Iosif Onciu inserțiuni de ale filialei »Gherla« în »Răvașul«.

4. Nu este adevărat, că direcțiunea a deschis firmei tipografice P. P. Barițiu un cont curent până la 3000 coroane, acoperit prin d-l Dr. Dăianu, prin abonamentele ce vor incurge dela abonații »Răvașului«.

Adevărul însă este, că d-lui tipograf P. P. Barițiu i-s'a acordat un credit în cont curent de cor. 3000, pe lângă *cambii cu trei iscălituri* de prima bonitate, apoi pe lângă *zalogirea* prin act, a întregii lui tipografii, în valoare de cor. 10.000 și a unei *polițe de asigurare de cor. 4000*. Pe lângă aceste trei feluri de garanții aproape enor-

me, »Economul« pentru toate eventualitățile mai poate avisa și sechestra și pretensiunea tipografiei Barițiu, ce o are neconținut față de editura »Rêvasului« garantată prin o cauțiune de cor. 10.500 depusă la stat.

5. Nu e drept nici că d-l Dăianu a cumpărat, nici că a revândut moșia »Economului« dela Feiurd.

Adevărat e numai, că în interesul institutului, la propunerea directorului executiv Basiliu Podoabă, i-s'a oferit prin direcțiune d-lui Dr. Dăianu, ca să cumpere moșia institutului licitată cu cor. 35.500. cu prețul de cor. 46.000 conform proiectului stilisat de avocatul institutului. După acest proiect prețul era să fie acoperit: prin intabulare și cambii bune și garantat prin faptul, că institutul incassa însuși arênda și rămânea în posesiune faptică până la achitare, afară de aceste se mai prevedeau o serie de alte asigurări în folosul institutului. Această cumpărare proiectată prin o decisiune, *iscălită și de d-l Onciu*, nici de fapt, nici de drept nici când nu s'a realizat și anume din vina directorului executiv, ear moșia din cestiune, *nici când n'a fost intabulată pe d-l Dr. Dăianu*.

Acesta a fost numai plenipotențiatul »Economului« la licitație și după-ce directorul executiv de atunci, nu a înaintat procura la tribunal, acum d-l Dr. Dăianu prin declarațiune ulterioară a îngrijit să se poată intabula în favorul institutului proprietatea.

Toate combinațiile d-lui Iosif Onciu sunt deci luate din vânt.

6. Nu este adevărat, că direcțiunea »Economului« a cumpărat în piața Széchenyi, case în preț de cor. 70.000.

Adevărul este, că aceste case, foarte prețioase prin situație, le-a cumpărat prin acte notariale, marele proprietar Ioachim Totoianu, iar direcțiunea »Economului« i-a acordat un împrumut cambial, cu interese potrivite și asigurate, de 70.000 cor. pe garanția sa personală, apoi pe hipotecă și sub condiția, ca până la achitare să încaseze institutul arênda caselor.

Se observă altfel, că este hotărîtă achiziția acestor case pentru noua biserică.

7. Adevărat este, că din grave motive a fost demisionat fostul dirigent al filialei noastre din Gherla, d-l I. Onciu.

Nu este drept însă, că a fost avisat telegrafic, pentru a-l compromite, ci fiindcă termenul era scurt și D-Sa avea mai multe domiciliu.

Nu mai puțin adevărat e, că a trebuit o săptămână, până ce s'a prezentat d-l Onciu pentru predarea trezorerii cu banii gata ai filialei și tot adevărat e, că »Economul« a dat ordin, să se încaseze dela fostii funcționari ai filialei prețul neglijențelor descoperite până acum.

De astă-dată atât în meritul învinuirilor fără temei ale d-lui I. Onciu.

Cât pentru notele personale ale dânsului, direcțiunea plenară și cei atinși vor îngriji, de tratamentul necesar.

Cluj, 13 Octomvrie 1905.

Cu distinsă stimă:

Din însărcinarea direcțiunii locale a »Economului«:

Ștefan Havași m. p.

Dr. Frâncu m. p.

Iar direcțiunea plenară din partea ei a dat publicității următoarea:

Decisiune

adusă la 26 Octobree 1905:

1.) *Direcțiunea plenară* se declară întru toate solidară cu rectificările publicate din însărcinarea direcțiunii locale în ziarele: »Az Ör«, »Ellenzék« și »Gazeta Transilvaniei« ca respuns la articolul din »Az Ör« și broșura: »Rogare deschisă« a d-lui Iosif Onciu și *aprobând întru toate* acele rectificări constată și din parte-și, că aserțiunile d-lui Iosif Onciu referitoare la afacerile institutului și la actele vicepreședintelui și directorului executiv actual nu corespund adevărului și se combat și prin procese verbale *subscrise de d-l Onciu*.

2.) Direcțiunea plenară constată, că din *partea comitetului de revisiune nici o excepciune nu s'a ridicat contra gestiunii direcțiunii în afacerile discutate de d-l Iosif Onciu* și că toate hotărârile direcțiunii au fost găsite strict corecte din toate punctele de vedere prin revisorul esport al delegațiunii băncilor române d-l Iosif Lissai. (Vezi »Anexe« nr. 15.)

3.) Direcțiunea plenară constatând, că *Dr. Frâncu* împlinește oficiul de director gratuit până la 10 Ianuarie 1906, iar de aci încolo calitatea lui de jurisconsult înceată, respinge toate atacurile personale nemeritate adresate prin d-l Onciu singuraticilor membri ai direcțiunii și în special exprimă deplina sa încredere față de vicepreședintele *Dr. Elie Dăianu* tras în discuțiune publică fără temei și motiv prin d-l Iosif Onciu. Direcțiunea își exprimă mulțumirile sale d-lui Dr. Elie Dăianu pentru serviciile sale abținente făcute institutului, constatând că d-l Dr. Elie Dăianu nici un folos nepermis n'a avut nici când din nici o afacere cu institutul și mai ales n'a avut absolut nici un folos, sub nici un titlu, din moșia dela Feiurd, care nici când n'a fost intabulată pe dînsul, nici n'a folosit-o faptic, nici când nu i-a tras venitele și asupra căreia d-l Dr. E. Dăianu nici când n'a încheiat contract cu »Economul«.

4.) Direcțiunea plenară își exprimă *neîncrederea sa absolută* față cu D-l Iosif Onciu și totodată *reprobarea sa* față cu acelaș pentru discutarea în mod contrar adevărului, în presă, a afacerilor institutului, mai departe direcțiunea plenară *aproabă toate dispozițiunile făcute contra D-lui Iosif Onciu*, atât în ședințele dela 23 Septembrie c. plenare, cât și în ședințele direcțiunii locale de atunci încoace ținute, încuviințând în special arătarea făcută la judecătorie pentru depeșa ofenzătoare din prilejul dimiterii sale din dirigența filialei și declară pășirile D-lui Onciu prin presă și broșuri de acte ostile față cu întreaga direcțiune și de păgubitoare însuși institutului.

5.) Direcțiunea plenară va reclama la forurile competente, ca să pronunțe *amovarea din direcțiune a d-lor Iosif Onciu și Basiliu Podoabă*, cari nici după repețițe voturi de neîncredere și toate actele lor cunoscute, nu au crezut de cuviință de a-și înainta demisiunile.

Din însărcinarea direcțiunii plenare:

Cluj, la 27 Octobree 1905.

Artemiu Șarkadi m. p.,
președinte.

Dr. Frâncu m. p.,
notar.

După broșura dlui I. Onciu s'a prezentat în localul institutului și comitetul de revisiune al »Economului«, a cărui intervenție a reclamat-o d-l Iosif Onciu, cerându-i ca

el să convoace adunarea gen. extraordinară pentru afacerile sulate de d-sa, dar *comitetul de revisiune*, unde stau și vechi și probați amici de ai d-lui Podoabă după o revisiune minuțioasă de o zi întreagă, *nu a putut excepționă nici o afacere de a direcțiunii sulate de d-l Onciu* și n'a împlinit poftetele acestui domn, iar d-l Iosif Lissai *revisor esport al delegațiunii băncilor române*, după o revisiune specială a declarat, că afacerile institutului și decisiunile direcțiunii discutate de dl Onciu respund la cea mai deplină corectitate din toate punctele de vedere. (Vezi »Anexe« nr. 15.)

Intr'astea a ajuns tot mai mult la lumină de ce îi muncea așa graba unei adunări pe d-l Podoabă și intimii lui, ca să încerce revenirea la institut.

Spre marea consternare a direcțiunii au eșit adecă la iveală unul după altul trei casuri de frauduloase manipulațiuni cu girul institutului subscris fără știrea, votul și învoirea direcțiunii prin Basiliu Podoabă, abusând în mod criminal de buna credință a conmembrului Ștefan Havași, bătrân de 74 ani, care el însuși după ce și-a destinat întreaga sa avere de circa 120.000 cor. bisericii din Cluj, stăruie mai mult ca ori și cine să se pedepsească cei ce au abusat de numele lui cinstit.

Abusurile de giro descoperite până acuma conform proceselor verbale anexate fac 1800 K. + 6000 la Erdélyi Bank și K. 25.000 la firma Latzko N. & Popper A. în Budapesta.

Ne mai pomenita procedură cu cari au fost create aceste giruri prin dl Podoabă în paguba »Economului« se poate vedea din procesele verbale.

Toate aceste casuri, ca și cele anterioare le va numi poate dl Onciu earăși »nod în papură«, pentru noi înse e destul să amintim aci, că cele două cazuri dintâi îndată după descoperire au fost achitate prin dl B. Podoabă cu ajutorul material al unor patroni de ai săi, între aceștia și dl I. Onciu, iar pentru despăgubirea celor 25.000 K neplătite până acum »Economul« a luat cele mai severe măsuri.

Cum dl Podoabă, repețim, de când a ajuns la institut și-a făcut o considerabilă avere, sperăm că se va găsi deplină acoperire.

Domnilor acționari! Credința în soliditatea acestui institut ne face, ca să discutăm *cu vizir deschis* afaceri, cari la alte bănci în asemenea situațiuni, se țin în ascunzișul cel mai secret.

Noi însă lăsăm să între *întreaga lumină* la »Economul«, fiindcă știm, că acest institut este absolut solid și sigur în mâinile, cari azi îl conduc, știm, că el a primit probe fără păreche ale încrederii publice și în aceste zile, când s'a deslănțuit asupra lui toată furia *dușmanilor văzuți și a celor, cari pândind prada, stau la spatele lor.*

Creditele s'au lărgit și *depunerile* i-s'au ridicat considerabil, peste tot situația favorabilă a institutului se poate vedea din *bilanțul brut* pro Septemvrie c. ce-l publicăm. (Vezi »Anexe« nr. 21.)

Astfel fiind reala stare a lucrurilor, acum după ce direcțiunea voiește a se conforma dorințelor exprimate din mai multe părți și a preveni și avisul tribunalului a revocat termenul vechiu de 18 Ianuarie n. 1906, și urmează a se ținea *adunarea generală extraordinară la termenul nou fixat prin direcțiune, la 28 Novembre st. n. 1905.*

Domnilor Acționari!

În preajma acestei adunări extraordinare, chemată a judeca într'o cauză, care e poate unică în anele băncilor românești, ni-se impune o reflexiune de încheiere.

Ori cât de gravă și serioasă este operația cangrenei, ce s'a ivit pe organismul băncii noastre, noi suntem convinși, că ea singură putea să asigure mersul normal, menit spre înflorire, al institutului nostru. Și dacă din aceasta afacere s'a făcut o chestiune celebră la noi, nu poate să fie decât foarte folositor pentru salubritatea moravurilor noastre publice a se ști: că *corectitatea cea mai riguroasă* este indispensabilă pentru susținerea bunei reputațiuni a băncilor noastre.

Cât pentru noi cei cari din actuala direcțiune, ne-am angajat la defensivă, ar fi fost desigur, și mai comod, și mai avantajios, din toate punctele de vedere, dacă în loc de a ne espune ne-am fi retras frumos dela primul conflict, și am fi lăsat pe cei interesați să-și aranjeze trebșoarele lor liber, cum vor ști mai cu istețime, ca să stăpânească institutul până la totala sa cutropire.

Noi personal nu eram avisați la o luptă ca aceasta; că avem, har Domnului, fiește care situația sa proprie, cinstită și omenită, și ne stau încă atâtea alte terene deschise pentru a ne valida, poate în mod mai rodnic, — cum am dovedit și până acum — modestele noastre puteri, fără a întâlni atâtea patimi selbatice, înjugate la atâtea interese egoistice.

Mai ales, că bine cunoașteam și șiretenia tacticei și iscusința vrednică de cauze mai bune a contrarilor nostri, de a arangea grupări de interese în favorul lor.

Dacă totuși am luat pe față lupta, unii cu risicul vieții, care li-a fost amenințată, toti înse cu risicul de a ne espune la o campanie de calomnii fără sfârșit este, pentru că simțiam o datorie mare de împlinit întru mântuirea acestui institut, căruia i-s'au încredințat cele mai multe fonduri publice, culturale și bisericești, chiar și cele locale, pentru cari în mod special ne simțim răspunzători.

Aceasta datorie de înaltă ordine ne-a impus conștiinței de a sta neclintiți paznici ai ordinii, cinstei și averii publice la porțile acestei instituțiuni, până în momentul când cei chemați: *adunarea generală a acționarilor*, va putea să iee în samă împlinirea datorinței, ce ni-s'a încredințat.

Direcțiunea noastră stă cu fruntea senină înaintea judecății D.-Voastră și crede și speră, că *amovând pe D-nii B. Podoabă și Iosif Onciu* din direcțiune, veți desevârși procesul de purificare pornit de Direcțiune și o să dați liber curs justiției și satisfacțiune celor ponegriți pentru devotamentul lor față de »Economul«, ear programul financiar al actualii direcțiuni, program de corectitate și de progres, o să-l aprobați.

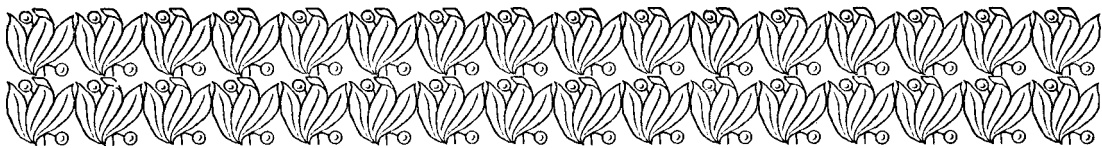
Cluj, 3 Novembre n. 1905.

Din încrederea Direcțiunii plenare a »Economului«.

Dr. E. Dăianu m. p.
vicepreședinte.

S. Havași m. p.
membru în direcțiune.

Dr. A. Frâncu m. p.
director esecutiv.

ANEXE

I.

(Dimisiunea d-lui Dr. A. Isacu).

Reverendissime Domnule canonic și vicepreside!

Sub decursul anului sum de multe ori absent—iar în parte trebuie să-mi îngrijesc de restabilirea sănătății zdruncinate, ce-mi împedecă eseriarea drepturilor și datorințelor mele presidiale la »Economul«, precând D-voastre dela Oradea nu puteți umbla în continuu după mersul lucrurilor.

În poziția ~~aceasta m'am fost rugat înainte de aceasta~~ cu vre-o 3 săptămâni scriindu-vă o epistolă simplă, ca să aduceți la cunoștința Onorabilei Direcțiuni retragerea mea totală din punct de vedere sanitar, pe lângă exprimarea mulțumitei mele celei mai adânci pentru încrederea arătată. Acestea îmi permit a le repeta cu o umilită rugare.

Consultarea medicală îmi impune retragerea dela toate afacerile neadvocațiali, repaus, odihna deplina.

Dupăce casa mea din »Sétatér« utcza e în mare parte neplătită, fiind împovărată la Hermannstädter Sparkassa, ce se vede din cartea funduaria, m'ași ruga a-mi pune capitalele depuse la »Economul« sub numele membrilor familiei la dispunere conform statutelor.

N'ași vrea să las cauzele familiei mele în încurcătură și pentru paralele lor sum responsabil.

Ași dori să-mi aranjez cele lumești la timp.

Primiți Vă rog espreșiunea stimei mele celei mai deosebite

Viena 30/10 1902.

gata spre servire

Dr. Aurel Isacu m. p.

2.

(Declarația de răsbunare contra »Economului«
a d-lui Dr. Isacu.)

Estras din procesul verbal dresat în ședința lunară a direcțiunii »Economul« ținută în
5 Faur 1904 la 10 oare a. m.

4. Directorul executiv raportează, că fostul președinte Dr. Aurel Isacu de pe timpul cât a fost purtat și oficiul de avocat la institut afirmativ are unele pretenziuni. Despre aceste pretenziuni a trimis o listă fără dată. Din lista aceasta să vede, că pretenziunile D-Sale ar fi să fie 964 K 10 fil. După-ce din lista aceasta nu să poate erua absolut nimica, căci nu consună nici o poziție cu actele advocațiale, căci lista aceasta nu este un expenزار făcut în regulă și după-ce institutul încă are la D-Sa următoarele pretenziuni ce să știu până acuma:

- 1) 400 K ridicată în 13/6 1902 ca anticipațiune;
- 2) 601 K 76 fil. ridicată în 31/6 1902 (trimisă la băile Herculane), 238 K ce i-a ridicat dela receptorat în pretenziunea lui Ioan Simon Nr. oblig. 2320; K 710.46 ridicată dela adv. Dr. Haller bani licvidați în procesele purtate de Papp Demeter și László și soții contra institutului, ce nu i-a competat D-Sale, propune ca să se provoace să deie un expenزار în toată regula, ca direcțiunea ulterior să poată decide în cauză.

— Se primește.

8. Directorul executiv raportează, că fostul preș. Dr. A. Isac înaintea alor 2 martori s'a exprimat despre institut în următorul mod:

»Ferner erklärte Herr Dr. Aurel Isacu, dass sich Niemand wundern dürfte, wenn er, nach den Geschehnissen beim Institut »Economul«, als Feind desselben auftreten werde, denn sein Bestreben sei an dem Institute Vergeltung zu nehmen für das was man ihm angethan hat. Alle seine Angriffe sind daher nicht den Personen vermernt, sondern dem Institut.«*)

DECISIUNE: Să i-a act cu părere de rău și să avertizează ezebutiva de a vechia înțețit asupra intereselor institutului și a contrabalanza ori și ce manopere contra institutului, ori de unde ar veni.

Comunicarea și discutarea afacerilor institutului cu persoane, cari nu stau în relație oficială cu institutul, să declară de neadmise atât pentru directori, membri în comitetul de reviziune, cât și pentru funcționarii institutului, iar călcarea acestei hotărâri să conzideră ca alterarea secretului oficios și a fidelității datorite institutului.

Am cetit și luat spre cunoștință punctul 8.:

V. POP m. p. CĂCIULĂ m. p. GIURGIU m. p. PETRA m. p. MUREȘAN m. p.

3.

(Urmări ale retragerii d-lui Isacu.)

Estras din procesul verbal luat în ședința plenară a direcțiunii ținută la 17 Martie 1903, fiind prezenți următorii:

President: Artemie Șarkadi, vicepresident: Dr. Elie Dăianu, membrii: Dr. Romul Marcu, Dr. Amos Frâncu, Ștefan Havasi, Iosif Onciu, referent: Basiliu Podoabă director executiv, notar: Nicolae Căciulă secretar.

5. Directorul executiv dă cetire epistolei d-lui Dr. Aurel Isacu avocat în Cluj, de dto 29/11 1902 alăturată la acest proces verbal.

DECISIUNE: Direcțiunea declară, că primindu-se abzicerea lui Dr. Isacu prin decisul din 28 Novembre 1902 în mod definitiv, și valabil, ches-

*) Românește: Mai departe declară dl Dr. Aurel Isacu, că nimenea n'ar putea să se mire, dacă el după întâmplările dela institutul »Economul« va pași ca dușman al aceluia, pentru-că silința dânsului este a-și lua răsbunare asupra institutului, pentru ceea-ce i-s'a făcut. De aceea toate atacurile sale nu sunt intenționate contra persoanelor, ci contra institutului.

tia e rezolvită și punctele de vedere exprimate în epistola dânsului, nu le împărtășește sub nici un raport, ba acele și altcum în urma sentinței Curiei au devenit fără obiect.

Mai departe raportează directorul executiv, că d-l Dr. Aurel Isac, deși în epistola sa de dto 30/10 1902 și-a abzis depunerile familiei sale pentru plătire conform statutelor, iar după aceea în biroul institutului către funcționari a declarat, că nu le va scoate dela institut, totuși prin «Erdélyi Bank» din loc a cerut plățirea imediată a depunerilor din chestiune. Acordându-se cu mandatarul său »Erdélyi Bank«, în urma acesteia reciproc detragerea intereselor pe termenul de adzicere după plățire, d-l Dr. Isac prin o scrisoare dificultează socoteala făcută și reclamă sumele de interese detrase în consonanță cu regulamentul și conform acordului, iar scrisoarea prin care se comunică, că suntem gata a-i corecta eventuale erori de socoteală, a refusat a o primi. După toate acestea prin epistola din 11/I. 1903 cere rezolvire prin ședința plenară.

DECIZIUNE: Se ia act cu aprobare despre procedura directorului executiv și se omite ori ce răspuns în urma refuzării epistolelor institutului.

În legătură să raportează, că paralel cu dimisiunea D-lui Dr. A. Isac și ridicarea depunerilor sale s'au publicat în presa de bulevard din loc și în »Magyar Szó« din Budapesta articole înjurioase la adresa institutului, la cari direcțiunea locală n'a găsit de cuviință a răspunde. Mai departe să raportează, că față cu campania pornită tot atunci contra institutului, pe cale anonimă și cu alte mijloace la institutele creditoare și la deponenți mai mari, direcțiunea locală a făcut dispozițiile de lipsă pentru lămurire cu rezultat, fiindcă procentul de reescompt a scăzut și creditul s'a ridicat, iar dintre deponenți nimenea nu și-a ridicat depunerile. În urmă să raportează, că luând direcțiunea act dintr'un raport al ziarului local »Magyar Polgár« despre unele declarații nefavoritoare făcute prin Dl Szereday Aladár în congregația comitatului Cojocna, a rectificat acele aprecieri în acelaș ziar și prin o scrisoare către Dl Szereday, care a grăbit a ne da o potrivită satisfacție în scris.

DECIZIUNE: Să ia act cu aprobare.

4.

(Președintele Dr. Isacu ca avocat.)

Estras din Procesul verbal luat în ședința plenară a direcțiunii ținută la 17 Septembrie 1902 n. fiind prezenți:

Președintele: Dr. Aurel Isac. Vicepreședintele: Artemiu Sarkadi. Membrii: Dr. Vasile Hosszu. Stefan Havași. Dr. Amos Frâncu. Dr. Romul Marcu. Josif Onciu. Referent: Basiliu Podoaba. Notar: N. Căciulă.

17. Directorul executiv pune pe tapet cererea lui Száva de a i-se votă pe moșiile șale din Mociu, Năvoiu, Tothaza și Bothaza în preț de 200.000 cor. și îngreunate cu 162.000 cor. un împrumut hipotecar pe locul al 3-lea de 28.000 cor. După ce presidentul *Dr. Aurel Isacu în calitate de avocat* al petentului Száva dă esplicările necesare în cauza acestui împrumut, se retrage din ședință fiind persoană interesată și predă presidiul vicepresidentului A. Șarkadi.

După o dezbateră mai lungă, dând esplicările necesare și directorul executiv, care în Dumineca trecută a cercat toate locurile lui Száva împreună cu preotul Feleacului Gavril Pop și comptabilul prim să enunță ca conclus următoarele:

Institutul conform statutelor nu poate acorda împrumuturi hipotecare pe locul al 3-lea.

5.

Declarație.

Subscrisul declar, că în ziua de 31 Octobre n. sara, Dl Antoniu Mandeal, secretar la »Transilvania« în Cluj, în fața D-lor: Dr. Poruțiu, Dr. Frâncu, Dr. Dăianu și în fața mea, toți în acelaș timp de față, a verificat repețit, că: întâlnind D-sa, Dl Mandeal pe Dl Dr. Aurel Isac, după demisiunea D-sale din postul de președinte al »Economului«, Dl Dr. Aurel Isac, a declarat înaintea D-lui Mandeal, că dânsul, — adică Dr. Isac — a știut despre toate incorectitățile D-lui Podoabă la »Economul«, — la ce Dl Mandeal reflectându-i cu întrebarea: — Cum a putut să stea atunci alături cu Dl Podoabă? — Dl Dr. Isac a răspuns că: »a voit să arete lumii, că și pe Podoabă îl poate stăpâni...«

Despre ce eu, conform adevărului dau declarația asta.

Cluj, la 2 Novembre n. 1905.

Vasile E. Moldovan m. p.

Înaintea noastră, ca martori ai subscrierii:

Eugen Tatar m. p.

Ioan Maior m. p.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

6.

(Cererea de pensionare a d-lui B. Podoabă.)

Onorată Direcțiune!

În considerarea sănătății mele zdruncinate și pentru regularea unor afaceri familiari și economice rog Prea On. direcțiune, să binevoiască a-mi da un concediu mai lung, iară pentru 10 Ianuarie 1906 mă rog de On. direcțiune a-mi da penziunea, ca să pot subsista cu familia, eventualminte o escontentare finală în valoarea moșiei, ce o are institutul la Feneșul-săsesc, unde ași vrea să mă retrag.

Cluj, în 10 Iuliu 1905.

Basilii S. Podoabă m. p.

7.

(B. Podoabă dă declarație de despăgubire și abzice de a fi membru în direcțiune).

Onorată Direcțiune!

În legătură cu cererea mea adresată cu datul de 10 Iuliu declar, că pentru toate eventualele despăgubiri, cu cari din vina mea pre ori ce titlu ași fi detoriu facia

cu institutul auctorizezu institutul respect. direcțiunea și mă învoiescu se se asigure asupra pensiunii sau escontatarei ce mi se va da dorind io ca institutul se nu aiba din vina mea nici un feliu de paguba.

În cât pentru calitatea mea de membru al direcțiunii declar ca cu pensionarea mea voi abdice și din direcțiune.

Cluj în 11 Iuliu 1905.

B. S. Podoabă m. p.

8.

(Pensionarea lui B. Podoabă.)

Proces verbal dresat în ședința plenară a direcțiunii ținută la 24 Iuliu 1905 la 10 oare a. m. fiind prezenți :

Presidentul : Artemiu Șarkadi, vicepresidentul : Dr. Elie Dăianu, membrii : Dr. Amos Frâncu, Dr. Romul Marcu, Stefan Havași, Iosff Onciu și Basiliu Podoabă.

1. D-l president deschizând ședința dă cuvântul d-lui vicepresident Dr. Elie Dăianu, ca director substitut, să raporteze. D-l Dr. Elie Dăianu prezintă cererea d-lui Basiliu Podoabă, de dto 10 Iulie 1905, prin care în considerarea sănătății sale zdruncinate și pentru regularea unor afaceri familiare și economice roagă On. Direcțiune, ca să-i deie un concediu mai lung, iar pentru ziua de 10 Ianuarie 1906 să i-se deie pensiunea eventual escontatarea finală. În legătură Dr. Elie Dăianu raportează, că direcțiunea locală în ședința sa din 12 Iulie a. c. a acordat d-lui director executiv concediu în speranța aprobării ulterioare a concluzului în ședința plenară și roagă direcțiunea plenară, ca să binevoiască a hotări acuma în întreg meritul cererii din 10 Iuliu a. c. a d-lui Basiliu Podoabă.

DECISIUNE: Retrăgându-se d-l Basiliu Podoabă din ședința ca interesat, direcțiunea se sfătuște asupra chestiunii și hotărăște a o pertracta.

2. Se dă cetire raportului din 24 Iulie 1905 al d-lui Nicolae Căciulă prim-comptabil, încredințat cu cercetarea acestei afaceri și după-ce chemat în ședința și d-l Basiliu Podoabă se declară, că primește concluzul mai favorabil, al acelu raport prin care penziunea anuală i-se statorește la 1650 cor.

DECISIUNE: Președintele invită pe funcționari, ca conform §-lui 11 din statutul de pensiune votat în adunarea generală din 4 Aprilie 1893 să-și trimită la aceasta ședință un încredințat, care să participe cu vot consultativ și decisiv.

D-l Nicolae Căciulă prim-comptabilul institutului prezintă credenționalul de dto 24 Iulie 1905, anexat la acest proces verbal, prin care funcționarii : Vasile Pop, Augustin Giurgiu și Ioan Murășan îl încredințează pe d-l N. Căciulă, ca să-i reprezinte conform §-lui 11 a statutului de pensiune.

DECISIUNE: Președintele enunță de îndreptățit pe d-l N. Căciulă de a lua parte la desbaterea cererii de penzionare a d-lui Basiliu Podoabă.

4. Direcțiunea după desbaterea chestiunii, la propunerea făcută de d-l Dr. Elie Dăianu : aduce unanim — afară de un vot următorul conclus :

Direcțiunea plenară considerând motivele cererii din 10 Iulie a. c. a d-lui Basiliu Podoabă îi acoardă un concediu până la 10 Ianuarie 1906; totodată încuviințând cererea de pensionare a d-lui Basiliu Podoabă, *ordonează trecerea definitivă a dânsului la penzie* cu datul de 10 Ianuarie 1906 și o fixează conform §§-lor 18 și 20 al statutului de pensiune în suma totală de 1650 cor., ce se vor plăti la cassa institutului în rate lunare decursiv.

Cererea de escontentare prin moșia din Feneșul-săsesc a institutului, care valorează 24.000 cor. fiind contra statutului nu se poate admite.

5. Membrul direcțiunii d-l Iosif Onciu, care singur n'a fost de acord cu direcțiunea plenară, face următoarea declarație: Eu Iosif Onciu, membru în direcțiune nu-mi dau consensul la pensionarea directorului executiv, până ce prealabil *nu se va face reviziunea generală a institutului*, ca astfel să putem avea o iconă fidelă despre starea lui adevărată.

DECISIUNE: Se ia act.

6. Față cu aceasta *declarație* d-l vicepreședinte Dr. Elie Dăianu prezintă declarația de dtul 11 Iulie 1905 a d-lui Basiliu Podoabă, prin care d-lui se declară gata a despăgubi institutul pentru ori ce daune provenite din vina sa admitând în acest scop ori ce asigurare din partea sa și în primul rând însași pensiunea sa ce i-s'a votat din partea direcțiunii.

DECISIUNE: Se ia act de declarația aceasta a d-lui B. Podoabă.

7. D-l Dr. Elie Dăianu relevază, că prin declarația prezentată sub pt. 6. d-l Basiliu Podoabă abzice cu pensionarea sa și de calitatea sa de membru în direcțiunea institutului.

DECISIUNE: Direcțiunea ia act și despre aceasta demisiune, primindu-o cu termenul dela 10 Ianuarie 1906 și-și rezervă de a face la timpul său dispozițiile de lipsă pentru întregirea direcțiunii.

Ședința se încheie la oarele 12 și $\frac{1}{2}$ anunțându-se nouă ședință pentru după amiazi la oarele 3 și $\frac{1}{2}$.

9.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(Alegerea noului director Dr. Amos Frâncu.)

Estras din procesul verbal dresat în ședința plenară prostmeridiană a direcțiunii ținută la 24 Iuliu 1905 fiind prezenți: presidentul Artemiu Șarkadi, viceprezidentul Dr. Elie Dăianu, membrii: Dr. Amos Frâncu, Dr. Romul Marcu, Ștefan Havași, Iosif Onciu și Basiliu Podoabă. (Continuare.)

II. Președintele în urma pensionării directorului executiv Basiliu Podoabă săvârșită în ședința antemeridiană de azi, pune pe tapet chestiunea alegerii noului director executiv al institutului, și din partea sa face propunerea să fie ales ca cel mai potrivit: Dl Dr. Amos Frâncu, jurisconsultul de până acum al »Economului.« Dl Dr. Amos Frâncu, constatând din declarația D-lui președinte, că persoana sa e luată în combinație, să retrage din ședință. Iosif Onciu cu provocare la § 34 al statutelor cere votare secretă cu privire la alegerea directorului executiv. Redeschizându-să ședința, presidentul ordonează votarea secretă cu ședule pentru alegerea directorului executiv definitiv.

DECIZIUNE: Făcându-se votarea să constată, că sau dat din partea celor șese membrii prezenți ai direcțiunii șese ședule de voturi, cari desfăcându-se au arătat următorul rezultat al votării: pentru Dr. Amos Frâncu sau dat patru voturi, pentru Augustin Giurgiu două voturi. Pe baza acestui rezultat președintele enunță, că Dl Dr. Amos Frâncu este ales director executiv definitiv al institutului de credit și economii Economul societate pe acțiuni în Cluj.

III. Președintele pune pe tapet statorirea condițiunilor de contract, ce este a să încheia cu noul director executiv, dacă acela le primește. După o dezbateră detaliată direcțiunea statorțește unanim următoarele condițiuni pentru nou alesul director executiv.

1) Dl Dr. Amos Frâncu este ales director executiv definitiv al institutului »Economul« cu salar fundamental de 2400 cor. ce să va solvi în rate lunare anticipative, cu relut de cuartir în sumă de 600 cor., ce să va plăti în 2 rate semestrale anticipative și cu toate venitele, retribuțiunile prevăzute în statutele și regulamentele institutului pe lângă următoarele condițiuni și restricțiuni:

2. Până la 10 Ianuar 1906 directorul executiv nu are să primească salarul, relutul de cuartir, venitele și retribuțiile normate pentru directorul executiv, dar până la acest termen este îndatorat și îndreptățit de a purta și oficiul său de jurisconsult al institutului cu toate venitele și competențele avute și până aci.

3) Pentru a satisface ambelor officii directorul executiv este îndatorat a-și permuta biroul advocațial în localitatea institutului, care i-să pune spre acest scop la dispoziție gratuit;

4) Atât până la 10 Ianuar 1906, cât și după aceea pentru totdeauna i-să garantează directorului executiv Dr. Amos Frâncu dreptul de a ezercita praxa advocațială privată, bineînțales, fără prejudiciul oficiului său de director.

5) Incepând cu 10 Ianuar 1906 Dl Dr. Amos Frâncu numai poate continua officiu de avocat al institutului și pentru ziua aceasta direcțiunea își rezervă dreptul de a lua măsuri pentru reprezentarea advocațială a »Economului« însă în interesul institutului toate cauzele predate până la 10 Ianuar 1906 Dlui Dr. Amos Frâncu ca avocat, au să fie terminate prin Dl Dr. Amos Frâncu.

IV. Dl Dr. Amos Frâncu se prezintă la chemarea prezidentului în ședință și la ordinul prezidentului substitutul directorului executiv și vicepreședinte Dl Dr. Elie Dăianu îi comunică Dlui Amos Frâncu hotărîrea de sub punct II. despre alegerea sa de director executiv definitiv și condițiunile contractuale statorite sub punct III. 1—5 rugându-l să primească officiu, la care a fost ales în condițiunile fixate prin direcțiune.

La aceasta Dl Dr. Amos Frâncu declară, că aprețiând situația institutului să simte indemnăt de a primi officiu de director executiv definitiv al »Economului« și în condițiunile statorite de direcțiune și împărtășite prin graiul Dlui Dr. Elie Dăianu. Mulțumind pentru încrederea oferită promite a face totul ce-i stă în putere pentru cârmuirea corectă și consolidarea institutului.

DECIZIUNE: In urma declarațiunii conglăsuitoare președintele enunță că prin aceasta este încheiat contractul dintre direcțiunea institutului și noul director executiv definitiv Dr. Amos Frâncu în conformitate cu § 41 al statutelelor și îi urează succes spre mulțumirea ambelor părți.

IO.

(Raportul advocatului Dr Frâncu despre situația cancelariei.)

Estras din procesul verbal dresat în sedința plenară a direcțiunii, ținută în 8 Faur 1905 la 11 oare a. m.

Prezenți: Artemiu Sarkadi prezident, Dr. Elie Dăianu viceprezident: Membrii: Dr. Amos Frâncu. Dr. Romul Marcu, Iosif Onciu, Stefan Havași și Basiliu Podoba referent.

10. Sa prezentat raportul Dlui avocat al institutului Dr. Amos Frâncu și comitiva prin care arată greutățile, ce le'a întimpinat în aducerea în ordine a cancelariei advocațiale.

DECIZIUNE: Se ia cu mulțumită la cunoștință și raportul să aclude la acest proces verbal.

11.

[Un bilet].

(Avers.) Basiliu Podoabă, director executiv la »Economul« institut de credit și economii, Cluj.

(Text). Cu cea mai mare discrețiune te rog a subscrie plenipotența aici alăturată și dimpreună cu acțiunile ce le ai biuevoiești a le trimite la adresa Dr. A. Isac în Cluj urgent în o cauză gravă. Pre plenipotență afară de subscriere nu trebuie nimic scris. Caută să ținem o adunare extraord., căci unii oameni vreau să să ridice pe su-doarea altora până la ceriu.

Notița primitorului: Primit. Brașov 15/8. 1905.

12.

**Intrigile fostului director. — Aretările funcționarilor
contra lui B. Podoabă — Hotărîrea direcț. plenare.)**

ESTRAS

din procesul verbal dresat în ședința direcțiunii plenare ținută la 23 Septembrie 1905 a societății pe acțiuni »Economul« institut de credit și economii în Cluj. Prezenți la oara deschiderii 9 1/2 a. m.: Vicepresidentul Dr. Elie Dăianu; membrii: Dr. Romul Marcu, Victor Illyés, Stefan Havași și Dr. Amos Frâncu director executiv, mai târziu și membrii: Iosif Onciu și Basiliu Podoabă.

II. Directorul executiv Dr. Amos Frâncu raportează, că în cursul zilei de ieri s'a prezentat la cassă D-l Iosif Onciu și a cerut estradarea acțiunilor, cari formează proprietatea sa și sună pe numele: Elena Onciu n. Rațiu, Valeria Rus și Emilia Rus și după-ce s'a legitimat ca proprietar, i-s'au predat acțiunile. Tot atunci D-l Basiliu Podoabă s'a prezentat cu un revers sunător pe numele D-lui Gavril Pop și a cerut estradarea acțiunilor și că în asemenea condițiuni directorul executiv a denegat fără plenipotență specială estradarea acțiunilor.

DECISIUNE: Să ia act.

IV. Directorul executiv raportează asupra mișcării pornite prin Domnul Basiliu Podoabă prin bilete pentru adunarea generală extraordinară, bilete cari conțin defaimări vage la adresa oamenilor institutului, arată unul dintre acestea bilete în original și constată, că deși înainte direcțiunii repetit a negat, afară de direcțiune a recunoscut D-l Basiliu Podoabă, că atât acest bilet, care să alătură sub 4., cât și altele tot el le-a trimis la acționari . . . Directorul executiv poate constata, că cu toată inscenarea pentru alarmarea celor interesați, depunerile s'au înmulțit în cursul unei luni August c. socotind și cauza I. Petran ca nouă depunere, cu 132.000 cor. În urmă directorul executiv dă cetire epistolei membrului comitetului de reviziune: Dr. Victor Poruțiu cu data 19 Septembrie 1905, de următorul cuprins:

Onorată Direcțiune! Duminecă în 17 l. c. înainte de amiază la 10 oare, sa prezentat la mine în cancelarie D-l Vasile Podoabă, și după terminarea afacerii advocațiale ce o are dânsul la mine, mi-a zis următoarele:

»Eu și mai mulți acționari am proiectat să-ți oferim postul de avocat la institutul »Economul« precum și o adunare generală extraordinară, cu care ocazie voim să trântim pe Dr. Elie Dăianu și Dr. Amos Frâncu din direcțiunea »Economului« de oarece prea sau ridicat și nu mai învinge nime cu ei, spre acest scop să Te alături la noi și să sprijinești acțiunea noastră«.

Foarte surprins și indignat de acest ofert de tocmeală, eu i-am răspuns d-lui Podoabă că eu nu mă amestec în afacerile și proiectele D-nialor, facă ce le place.

După aceasta întrevvedere D-l Podoabă a plecat dela mine.

Procedura D-lui Podoabă — de oarece încă prin luna lui Iulie auzisem că d-l Podoabă și-a cerut concediu și cu 10 Ianuarie 1906 pensionarea și că direcțiunea iar fi și primit-o — atât ca acționar, cât și ca membru în comitetul de revizie al acestui institut, mi-a stârnit curiozitatea și interesul pentru a cerca motivul acțiunii »tainice și de colindare« pe la acționari.

Dela d-l director esecutiv Dr. Frâncu, nu am reușit a afla nimic. Parte dela membrii din direcțiune a institutului, parte dela funcționarii institutului însă ajungând la cunoștința mai multor detalii în afacerea concediului și a pensionării d-lui Podoabă, tot în aceea zi d. a. la $\frac{1}{2}$ 6 oare l-am cercetat pe d-l Podoabă acasă la cvartir, îndemnat de a ști ce supărare are d-l Podoabă pe unii membrii din direcțiune, după ce dânsul și-a cerut concediu și pensionarea de bună voie.

Cu aceasta ocazie vorbind mai multe lucruri d-l Podoabă a recunoscut înaintea mea:

1) că dânsul a trimis bilete pe la acționari, în care sub discrețiune le cere acțiunile respective plenipotențele la adresa d-lui Dr. Aurel Isacu pentru ținerea unei adunări generale estraordinare.

2) că nu-i pasă și de să va ruina institutul, și el și consoții vor cere adunare estraordinară.

3) Mi-a dat să cetesc o scrisoare adresată d-lui Dr. Dăianu, în care el însuși cere dela v.-președintele institutului să facă contra d-sale arătare la procuror, despre care scrisoare a zis, că Luni în 18 l. c. o va trimite d-lui Dr. Dăianu.

4) Amintindu-i de iregularitățile d-sale, mi-a răspuns: »Dacă am eu și domnii din direcțiune au și a adaus mai departe:« pe mine mor ruinat, las să meargă lucrurile la adunarea estraordinară și la procuror, toate să vor limpezi acolo, apoi și de să va prăbuși institutul, și voi ajunge în temniță, nu-mi pasă.»

Nu știu ce voiește d-l Podoabă și consoții, văd însă dispoziții de răzbunare la dușmanii acestui institut, de aceea mi-am ținut de datorință, — ca membru în comitetul de revize și ca român, care țin la instituțiunile românești, — a aduce la cunoștința Onoratei direcțiuni întrevvedere mea cu d-l Vasile Podoabă, și mă simt absolvat de discrețiunea, ce altmintrelea numai ulterior mi-a cerut-o și nu i-am promis-o d-lui Podoabă.

Cluj, la 19 Septembre 1905.

Cu toată stima:

Dr. Victor Poruțiu m. p.

În firul acestui raport directorul esecutiv aduce la cunoștință, că în cursul zilei de ieri după expirarea oarei oficioase de 5 p. m. sa prezentat la dânsul doi însărcinați ai d-lui Dr. Aurel Isacu cu o petiție semnată de acesta în numele său și a mai multor acționari, figurând între aceștia și d-l Basiliu Podoabă, iar în plenipotență era subscris și d-l Iosif Onciu, ambii membrii în direcțiune, pentru convocarea unei adunări generale estraordinare întru amovarea direcțiunii, căreia i-să exprimă neîncredere.

Directorul esecutiv a refuzat a primi după oară oficioasă aceasta petițiune și acțiunile ce erau alăturate și a advertisat pe trimișii d-lui Dr. Aurel Isacu să prezenteze acțiunile și petiția în oarele de birou ale institutului și că până la acest moment nu sa prezentat nimenea cu petiția, iar de încheiere directorul esecutiv cetește pt. 8 a procesului verbal dela 4 Faur 1904, în care tocmai fostul director esecutiv, cu provocare la martori a comunicat că d-l Dr. Aurel Isacu sa declarat fățiș dujman al institutului și a pus în vedere acțiunii de răzbunare contra acestuia.

La propunerea directorului esecutiv direcțiunea aduce următoarea hotărâre:

DECIZIUNE: In conformitate cu scrisoarea președintelui său direcțiunea institutului »Economul« declară, că mișcarea pusă la cale prin d-l Basiliu Podoabă, în contact cu adversari de a institutului pentru convocarea unei adunări extraordinare prin alarmarea acționarilor și al altor interesați și prin scornituri pe cât de vage, pe atât de neliniștitoare, este un act de ostilitate și de subminare atât față de institut, cât și față cu direcțiunea lui și direcțiunea institutului își exprimă cu indignare reprobarea sa și declară totală sa neîncredere față cu ambii membrii direcțiunii, cari au parte la aceasta mișcare și în special față cu d-l Basiliu Podoabă. Acestora va avea a li-să comunica aceasta deciziune. Tot de odată direcțiunea hotărăște, că în fața acțiunii sus pomenite să trimită un comunicat explicator la acționarii și marii creditori ai institutului despre situațiunea internă a institutului, iar cu redactarea și trimiterea acestui comunicat din însărcinarea direcțiunii să încredințază o comisiune numită în persoanele d-lor membrii: Dr. Elie Dăianu, Ștefan Havași și Dr. Amos Frâncu.

V. Directorul executiv prezentează arătările funcționarilor institutului: Nicolae Căciulă, comptabilul al doilea Augustin Giurgiu, cassarul Vasile Pop și a practicanțului Nicolae Gogan despre abuzurile directorului executiv penzionat Basiliu Podoabă și membru în direcțiunea institutului. Dupăce directorul executiv a început cetirea arătărilor primcomptabilului Nicolae Căciulă, să înfățșoază în ședința d-nii membrii în direcțiune Iosif Onciu și B. Podoabă, în urma căreia vicepreședintele îi adresează d-lui Basiliu Podoabă provocarea, urmând § 35 al statutelor, să părăsească ședința pe timpul desbaterei cauzelor, cari îl interesează personal, la ce d-l Basiliu Podoabă se depărtează din ședință. Continuativ directorul executiv dă cetire arătării d-lui primcomptabil Nicolae Căciulă de data 22 Septembrie 1905. predată directorului executiv în aceasta zi și care conține următoarele date:

a) Făcând scontrarea registrelor de obligațiuni caventate și întabulate m-am convins că:

1 d-l B. Podoabă a prolongit, dupăcum arată conspectul aflător la mine, 40 obligațiuni, a îndus în registrul obligațiunilor cu mâna proprie prolongirea, a confirmat însuși solvirea în libelul partidelor, dupăcum pot poveri în 4 libele, pe cari întâmplător le-am prins dela partide, fără însă de a administra banii la cassă. Cu acest soi u de manipulare a păgubit institutul cu suma de K 548 și 85 f din care a achitat ulterior la 6 Iulie 1905 la mâna d-lui cassier Vasile Pop, fiind martor d-l Augustin Giurgiu și subscrisul K 132 și 50 fil.

2.) d-l Basiliu Podoabă în calitate de cassier al institutului, sau substitut al acestuia, a suprimat documente de cassă făcute de licuidatorii obligațiunilor d-nii Alesandru Filip, Augustin Giurgiu și subscrisul în nenumărate cazuri. Lista acestor documente suprimate, din motive de natură tehnică nu am putut-o compune, mă oblig însă a o pune la dispoziția Mult Onoratei direcțiuni, în timpul cel mai apropiat.

b) d-l Basiliu Podoabă în calitate de director executiv a făcut nenumărate incassări dela partide contra dispozițiunilor § 44 din statute, cu încongiurarea serviciului de cassă și anume a încassat, confirmat și respective falsificat în libele partidelor sume mai mari decât cele administrate la cassă, numărul acestor mici escroherii este așa de mare, încât numai după ani de zile, dupăce să vor fi detras dela partide toate libelele să va putea aproximativ calcula pagubele partidelor și ale institutului. Eu am în posesiunea mea până acum vre-o 43 libele de acestea.

c) d-l Basiliu Podoabă a încassat din vechi timpuri, dar în special în timpul mai nou în calitate de director executiv aproape regulat — cu restricțiunea imposibilității — dela petenți pentru împrumuturi, cu ocazia ridicării împrumutului, — înainte sau după ridicare, după împrejurări — sub diverși titluri, dar mai ales sub titlul de »ștempel« sume de mărimi diferite. Mărimea sumei o fixa după observațiunile făcute la exteriorul partidei și distanța domiciliului. În special câmpenii de pela Bothaza etc. erau mai

preferiți la operații de acestea. Ca dovadă poșed o conșignație de astfel de pișcături compuse prin d-l cassier Vasile Pop în prezența mea, pe baza spuselor partidelor.

d) d-l Basiliu Podoabă a trebuit să ridice în decursul anului 1897 dela perceptoratul orașului Cluj, suma de peste 1000 K. drept preț al teritoriului, ce a trecut cu ocazia zidirii edificiului băncii în proprietatea orașului. Am cercat coalele de cassă pro 1897 și n'am aflat indusă o atare sumă.

e) d-l Basiliu Podoabă a ridicat la 5 Iuliu 1904 depunerea de sub Nr. 1122—1900 de K. 1611 40 a lui Alexe Hurdukás din Cluj, — după moartea acestuia, — fiindu-i libelul în păstrare și după detragerea sumei de K. 111. 40, restul l'a depus sub literile »F. T.« în libel nou Nr. 1705—1904 de unde a ridicat d-l B. Podoabă conform cărții de depuneri Nr. II. pag. 353. Nr. 1705 diverse sume, care le-a folosit pentru necesitățile private. Tras la răspundere d-l B. Podoabă a declarat, că depunerea F. T. e a »fondului Tămășan« și mi-a promis, că îmi va prezenta rațiunile fondului. De atunci a trecut 2 1/2 luni, fără ca d-l B. Podoabă să fi aflat de bine a mă clarifica.»

N. Căciulă m. p, primcomtabil.

După cetirea arătării, d-l primcomtabil Nicolae Căciulă este chemat în ședința direcțiunii și provocat a dovedi arătările sale concrete, la ce acesta probează faptele punibile ce i-le impută d-lui B. Podoabă cu 107 documente și să provoacă la cărțile institutului revizuite de dânsul după depărtarea d-lui B. Podoabă dela conducerea institutului. În legătură primcomtabilul predă și directorul executiv cetește conșpectul de data 30 Iunie c. compus de d-l Vasile Pop despre sume incasate dela petenți de împrumuturi și nepredate la cassă, care să alătură de asemenea la acest proces verbal sub .

Mai departe să dă cetire arătării d-lui Augustin Giurgiu de următorul conținut cu data de 13 Septembrie c.

Onorată Direcțiune!

La îndrumarea directorului executiv am onoare a Vă raporta, că Valer Podoabă proprietar în Topadeșartă e dator la institutul nostru cu 9065 K. în 3 cambii:

- a) acc. 4526. Gaciu Raveca K. 4665. — pr. 5/10 1905.
- b) » 4521. » « » 2400. — » 25/10 »
- c) » 2042. Valeriu Podoabă K. 2000. — pr. 24/9 1905.

Acestea datorii să derivă din următoarele cambii și respective obligație:

1. Oblig. 449 de 650 fl. în 5/V 1898 s'a convertat în cambiu de suma de 690 K. votat în 1898 sub Nr. 898, care sumă s'a achitat în 5/VIII 1904 prin convertirea acc. 4950.

2, După aceea din 2 accepte. unul de K. 2200. — votat în 1893. 8 Novembre sub Nr. 1453 lui Páll Gerő și Nicolau Tămăș preot în Grind, care în urmă a rămas pe Nicolau Tămăș preot în Grind și altul ridicat de Nicolau Tămăș preot în Grind, cu acoperire de acțiuni de 2000 K. în 24 Decembrie 1901.

3. 964. Raveca Gaciu de 500 Kor. ridicat prin Raveca Gaciu în 3/III 1903 fără de a fi votat.

4. Acc. 1690 Valeriu Podoabă de 90 Kor. ridicat prin Valeriu Podoabă 6/V 1902 fără votarea direcțiunii.

5. Acc. 4609. Valeriu Podoabă de 70 Kor. ridicat prin Valeriu Podoabă 7/11 1902 fără votare.

Din cambiiile acestea prin convertire și adaugerea intereselor la capital apoi s'au ridicat până la suma de 9065 K.

Aug. Giurgiu m. p.

Continuativ să dă cetire scriptelor adresate sub Nrii 4630 și 5118 din 1905 direcțiunii prin d-l Vasile Pop cassar și prezentate directorului executiv în 13 Septembrie 1905, de următorul cuprins:

Nr. 4630—1905.

Cluj, 11 August 1905.

Prea On. Direcțiune!

D-l Basiliu Podoabă în 10 c. la 3 oare p. m. prezentându-se în persoană au solvit la obl. 5881 pt. Lazar Forna din Aștileul mic K. 60. — din capital, iar pt. Seress György din Bandul de câmpie la acc. 6087—1905 Kor. 30. — sosiți prin postă la adresa dânsului.

Despre ce am onoare a raporta.

Cu deosebită stimă:

Vasiliu Pop, m. p.
cassar.

Nr. 5118—1905.

Cluj, 13 Septembrie 1905.

Prea On. Direcțiune!

La provocarea d-lui director executiv Dr. Amos Frâncu am onoare a raporta, că d-l Augustin Giurgiu, din însărcinarea d-lui Basiliu Podoabă în 1 l. c. au făcut următoarele solviri la cassă:

1. Oblig. 5270 pentru George Grăsdean, Topa St. Graiu, K. 114.40
2. » 5689. pentru Nastasia Podoabă n. Moldovan, Topa, K. 16.—

 Total: K. 130.40.

Cu deosebită stimă:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Vasiliu Pop m. p.
cassar.

Mai departe directorul executiv raportează, că înainte de ședință d-l Nicolae Gogan practicant, ia făcut arătări verbale în cursul zilei de astăzi și ia predat 5 documente despre abuzurile d-lui Basiliu Podoabă. Mai departe raportează, că în urma acesteia, la provocat pe d-l N. Gogan, să-și formuleze în scris arătarea și că acesta ia predat în decursul ședinței următoarea arătare, cetită în întreg contextul ei și alăturată la acest proces verbal.

În urmă directorul dă cetire conspectului cu data 22 Septembrie c. al d-lui Aug. Giurgiu despre pretenziunile votate pe întabulare și deși neîntabulate plătite, care să alătură sub. . După încheierea raportului abuzurilor în afacerea abuzurilor d-lui Basiliu S. Podoabă, directorul executiv își prezentează propunerile în aceasta chestiune, iar d-l membru în direcțiune Iosif Onciu să declară contra acelora, și face din partea sa alte propuneri, dela cari însă abste în decursul desbaterii cu declarațiunea, că nu dorește să se iee în procesul verbal. După ce directorul executiv, și-a motivat din nou toate propunerile, vicepreședintele după consultarea părerilor tuturor membrilor a pus propunerile d-lui Dr. Frâncu la vot, și s'a adus conform moțiunilor directorului executiv cu toate voturile celor prezenți și anume a d-lor: Dr. Elie Dăianu, Ștefan Havași, Dr. Romul Marcu, Victor Illyés, și Dr. Amos Frâncu, fiind contra d-l Iosif Onciu, următoarea:

DECIZIUNE: 1. Direcțiunea institutului de credit și economii »Economul« societate pe acțiuni, voind a da satisfacțiune ordinii de drept violate și a asigura deepăgubirea institutului, pe baza arătărilor prezentate în ședința de azi și a dovezilor produse prin funcționarii institutului despre faptele comise în paguba institutului prin membrul din direcțiune Basiliu Podoabă, pe timpul funcționării sale și ca director executiv, iar mai înainte și în calitate de cassar al institutului, hotărăște să facă la d-l procuror regesc din Cluj, arătare criminală contra numitului domn Basiliu Podoabă și consti-

tuindusă ca acuzătoare privată să propună pedepsirea lui prin instanțele judecătorești pentru toate crimele și delictele și în special pentru toate defraudările, înșelăciunile, falsificările de document, infidele manipulări și alte acte punibile comise prin Basiliu Podoabă în defavorul institutului »Economul« și descoperite prin arătările funcționarilor: Nicolae Căciulă, Augustin Giurgiu, Vasile Pop și Nicolae Gogan. Direcțiunea însărcinează cu redactarea și înaintarea arătării penale și propunerii de pedepsire contra numitului Basiliu Podoabă, pe membrii: Șiefan Havași și Dr. Amos Frâncu, având aceștia dreptul de a preda acuza la forurile competente în numele direcțiunii și a plenipotențiatui în acest scop și un avocat în persoana d-lui Dr. Victor Poruțiu sau a altui jurisconsult.

2. Direcțiunea »Economului« hotărăște și îndrumă comisiunea numită sub punctul anterior, că pentru asigurarea intereselor materiale ale institutului, deodată cu înaintarea acuzei să se ceară adjudecarea pe calea penală a tuturor pagubelor institutului, să solicite sequestrul penal pentru acoperirea acestora, iar direcțiunea locală a institutului primește însărcinarea să ia toate măsurile legale, ce le va mai crede de lipsă în cauză.

3. Penziunea de director executiv votată numitului B. Podoabă în ședința dela 24 Iulie a. c. să declară sistată și numitul B. Podoabă să decreteză lipsit de ori-ce drept de penziune conform §. 21 a statutului de penziuni pentru cazul când ar fi dejudecat definitiv pentru crimă purcezitoare din poftă de câștig, sau peste tot desonoratoare,

4. Direcțiunea însărcinează direcțiunea locală, că să încaseze toate cambilele lui Valeriu Podoabă, în suma de K 9065— la prima scadență.

5. Să se facă arătare la comisiunea de revizuire în mână prezidentului aceluia despre arătările făcute de funcționari contra lui B. Podoabă.

După încheierea discuțiunii Dl Iosif Onciu declară, că el va fi *de aici înainte contra oricărei decisiuni a direcțiunii*, la ce dl vice-președinte îl reflectează zicând, că nu știe că atunci de ce a venit la ședință. După acestea dl Iosif Onciu părăsește ședința amenințând.

VI. Directorul executiv Dr. Frâncu raportează, că dl B. Podoabă și după convocarea din direcțiunea locală numai o parte a arhivei prezidiale i-a trimis-o prin arhivarul Ioan Murășan și acea în disordine.

DECISIUNE: Să ia act și unanim să hotărăște, ca dl B. Podoabă să fie provocat a preda restul arhivei în decurs de 48 oare, având la din contră direcțiunea locală să invoace autoritățile.

Rechemat continuativ în ședința Dl B. Podoabă, vicepreședintele îi comunică întreagă hotărîrea dimpreună cu votul de neîncredere cuprins în procesul verbal la pt. IV. dat dânsului prin direcțiune și totodată îi împărtășește, că în urma arătărilor despre abuzurile săvârșite în paguba institutului s'au luat și alte măsuri în contra lui din partea direcțiunii și bazat pe toate acestea îl proveacă să-și tragă consecunțele, la ce:

Dl Basiliu Podoabă declară, că stând el din încrederea acționarilor în direcțiune, nu își trage nici o consecunță din hotărîrile direcțiunii și adresează cuvinte violente vicepreș., la ce e chemat la ordine.

13.

(Convocarea adunării gen. estraord. — Demisionarea lui I. Onciu și A. Todoran dela filiala din Gherla.

Proces verbal dresat despre ședința continuativă postmeridiană a direcțiunii plenary a societății pe acțiuni »Economul« institut de credit și economii ținută în Cluj la 23 Septembrie 1905 în localul institutului.

Prezenți : Dr. Elie Dăianu, vicepreședinte, membrii : Victor Ilyeș, Stefan Havași, Dr. Romul Marcu, Basiliu Podoabă și Dr. Amos Frâncu, director esecuriv.

I. Vice-preș. Dr. Elie Dăianu deschide ședința la oara 4 p. m. și în urma decizunii dinainte de amiază, pune pe tapet : chestiunea petițiunii d-lui Dr. Aurel Isacu și soții pentru convocarea unei adunări generale extraordinare.

Directorul esecutiv prezentează petițiunea d-lui Aurel Isacu și soții dimpreună cu plenipotențele și constatând, că s'au depus la cassă : 225 acțiuni, dă cetire petițiunii, care are următorul cuprins :

(Rubru.) Onoratei Direcțiuni a »Economului« institut de credit și economii societate pe acțiuni în Cluj. Cererea lui Gavril Pop și consoții prin Dr. Aurel Isacu avocat în Cluj, pentru conchemarea adunării generale extraordinare. (Textul. Onorată Direcțiune! Subscriși acționari, cari dispunem de 1/10 acțiunile institutului »Economul«, neavând încredere în direcțiunea actuală, pentru detragerea mandatului membrilor direcțiunii actuale, au hotărit convocarea unei adunări generale extraordinare. Deși după §-ul 178 din legea comercială nu suntem obligați, totuși depunem 225 acțiuni, dintre cari 152 le accludem aici, iar 75 bucăți acțiuni și anume : Gavril Pop 30, Ioan Micheș 10, Maria Triff 2, Dr. Liviu Pandrea 2, Paulina și Aurora Mețianu 20, Andreiu Felderean 1, Valeriu Podoabă 5, Gavril Sandor 1 sunt depuse la cassa institutului și Vă rugăm să le considerați ca depuse pentru adunarea generală, ce voim a o convoca, adecă mai mult decât 1/10 parte din totalitatea acțiunilor și ne rugăm prin plenipotențatul nostru (doc. A—1) avocatul Dr. Aurel Isacu : ca să binevoiți a convoca adunare generală extraordinară cu următoarea ordine de zi : 1.) Amovarea direcțiunii actuale. 2.) Alegerea unei noue direcțiuni. Cu stimă : Dr. Aurel Isacu m. p. și ca plenipotențatul lui Gavril Pop canonic, Maria Vlăsa, Ioan F. Negruțiu profesor, Andrei Felderean preot, Valeriu Podoabă proprietar, Tului Roșescu protopop, Gavrilă Sandor proprietar, Valeria Coșbuc n. Rus, Iacob Rus preot pentru Emilia Rus, Elena Onciu n. Rațiu, Andrei Todoran proprietar de tipografie, Ioan Micheș proprietar, Rosalia p. Baldi, pentru bis. gr.-cat. din Cluj-Mănăștur, Ioan Borza curator prim, Dr. Liviu Pandrea cand. de adv., Paulina Mețianu și pentru Aurora Mețianu, Alesandru Borza, D. Monastirean, Vasiliu Hopârteanu și Maria Triff n. Man.

1) Înainte de ași face motiunile în merit, dupăce d-l B. Podoabă nu părăsește ședința la punerea pe tapet a cererii d-ilor Dr. Isacu și soții, directorul esecutiv face următoarea propunere :

Considerând, că dupăce membrul în direcțiune d-l Basiliu Podoabă însuși a inițiat acțiunea pentru convocarea unei adunări generale extraordinare, ca acțiune personală ;

Considerând, că cererea ieri prezentată pentru convocarea unei adunări generale extraordinare, în acest scop, prin care se exprimă neîncrederea față de direcțiune și se solicită destituirea ei, era subscrisă și în numele d-lui B. Podoabă și că conexitatea lui cu întreaga acțiune rămâne dovedită și după ștergerea ulterioară a numelui său din plenipotință :

Considerând, că între petenți figurează fratele d-lui B. Podoabă și alte rude apropiate ale sale, cum e d. e. Gavril Pop și alții :

DECISIUNE : Direcțiunea constată, că d-l B. Podoabă, este interesat la obiectul adunării generale extraordinare și-l provoacă să părăsească ședința pe timpul pertractării acestui obiect.

Afară de votul d-lui B. Podoabă, care declară, că nu se simte interesat și că el stând în direcțiune din încrederea acționarilor va lua parte la pertractarea acestui obiect, ori care ar fi horărirea direcțiunii :

DECISIUNE : Direcțiunea primește în tocmai propunerea directorului esecutiv.

În urmare vicepreședintele Dr. Elie Dăianu somează pe d-l membru B. S. Podoabă să părăsească ședința pentru durata pertractării cererii d-lui Dr. Isacu și soții la ce d-l Basiliu S. Podoabă deneagă de a urma provocării presidiale și persistă în

aceasta atitudine și după trei somări, la ce vicepreședintele declară ședința de suspendată pentru un sfert de ceas.

După redeschidere directorul executiv Dr. Frâncu propune, iar direcțiunea tează cu voturile d-lor : Dr. Elie Dăianu, Dr. Romulus Marcu, Victor Ilyes, Ștefan vași, Dr. Amos Frâncu, că față de atitudinea d-lui B. Podoabă să se aducă toarea hotărâre :

DECISIUNE : Nevoind direcțiunea de a invoca în acest moment forța publică, își rezervă a căuta retorsiune la forul competent și continuă ședința și în prezența d-lui B. Podoabă.

2) După aceasta la propunerea directorului executiv Dr. Frâncu, direcțiunea aduce în meritul cererii d-lui Dr. Isacu și soții, următoarea decisiune unanimă :

Cu toate că după §-ul 17 al statutelor »Economului«, numai acei acționari legitimați au dreptul de a stărui pentru convocarea unei adunări generale extraordinare, cari depun o a cincea parte din totalitatea acțiunilor, deci 400 acțiuni, pecând petiția Dr. Aurel Isacu însași pretinde a reprezenta numai 225 acțiuni : și

Cu toate că ținând cont de principiile deosebite de statutele »Economului« cuprinse în §. 178 a legii comerciale s'ar putea eventual discuta îndreptățirea formală a cererii d-lui Dr. Aurel Isacu și soții nefiind dovedite atribuțiile afirmativilor reprezentanți ale acțiunilor depuse în numele unor persoane morale, fără de cari nici 1/10 a acțiunilor nu ar fi reprezentate, totuși

Direcțiunea institutului »Economul« nu dorește a se dimitte nici în o controversă în chestiunea legitimării acțiunilor invocate prin d-l Dr. Isacu ci în fața faptului, că cererea d-lui Dr. Isacu atribue unui grup de acționari neîncredere față de direcțiune, având convingerea, că merită și intrunește încrederea marelui majorității a acționarilor, ține să solicite ea însași votul decisiv al adunării generale și în consecuență :

Direcțiunea »Economului« admițând cererea d-lui Dr. Isacu și soții atât în nrma acesteia, cât și din propria hotărâre prin aceasta convoacă : adunarea generală extraordinară a institutului de credit și economii, societate pe acțiuni »Economul« pe ziua de 18 Ianuarie n. 1906 la 10 oare a. m. în sala de ședință a »Economului«. ordonează publicarea convocării și observând dispozițiile din statutele institutului, pune la ordinea de zi a adunării următoarele obiecte de pertractat :

1. Raportul direcțiunii asupra întregii situații a institutului și propunerile direcțiunii.
2. Decisiune asupra cererii d-lui Dr. Isacu și soții pentru amovarea direcțiunii actuale.
3. Decisiune asupra cererii d-lui Dr. Aurel Isacu și soții pentru alegerea unei noue direcțiuni.

Totodată direcțiunea însărcinează pe membrii vicepreședintele : Dr. Elie Dăianu și directorul executiv : Dr. Amos Frâncu să subscrie convocarea adunării, iar pe membrii Dr. Amos Frâncu și Ștefan Havași, ca în numele direcțiunii să avizeze în termen legal pe Dr. Aurel Isacu despre hotărârile direcțiunii în privința adunării generale extraordinare prin epistolă recomandată cu intervenția notariului public și despre acest act să raporteze tribunalului comercial.

Se constată : d-l Basiliu Podoabă cu toate advertisementele presidiului s'a mesecat în discuție zicând, că dacă se pune termen pe anul viitor să se pună pentru cruțarea speselor totodată și adunarea generală ordinară a societății și să se omită intervenția notariului public la înștiințarea petenților fiind cu cheltuiială.

II. D-l director executiv Dr. Amos Frâncu relevând rolul recent al funcționarilor interimali ai filialei din Gherla propune, iar direcțiunea cu votul tuturor membrilor, protestând contra B. Podoabă, aduce următoarea :

DECISIUNE: Considerând, că d-l Iosif Onciu a scris plenipotința, în care se cere convocarea adunării generale pentru destituirea direcțiunii; Considerând, că d-l Andreiu Todoran, nu numai a scris o asemenea plenipotință, ci prin petițiune exprimându-și neîncrederea față de direcțiune, a cerut convocarea unei adunări pentru amoverea direcțiunii, ceea ce nu se califică decât ca act de ostilitate;

Considerând, că ambii s'au pus în contact în afaceri de ale institutului cu Dr. A. Isacu, care după cum dovedește pt. 4. al procesului verbal al direcțiunii din 5 Faur 1904, s'a declarat: că va păși ca dușman al institutului, fiindcă nizuința lui este a se răzbuna în contra institutului;

Considerând, că decisiunea pt. 8 dela 5 Faur a decretat, că comunicarea și discutarea afacerilor institutului cu persoane, cari nu stau în relații oficiale cu institutul este neadmisă pentru toate organele institutului sub cele mai grele urmări;

Considerând, că d-nii funcționari interimali nu s'au conformat regulamentelor și hotăririlor în vigoare;

Considerând, că direcțiunea și-a pierdut toată încrederea în funcționari interimali ai filialei din Gherla și în fine

Considerând, că după regulamentul filialei p. C. funcționarii sunt instituți interimali și pot fi schimbați ori când, fără abdicere și că și actualii funcționari au fost numiți tot în virtutea acestui regulament, interimali și revocabili ori când fără abdicere:

Direcțiunea institutului de credit și economii »Economul« declară de revocată însărcinarea dată funcționarilor interimali ai filialei d-lor Iosif Onciu și Andreiu Todoran și decretează, că atât pe dirigentul interimal, cât și pe cassarul interimal Andreiu Todoran îi dimitte imediat și fără abdicere din serviciu și îi provoacă, ca în 26 Septembrie 1905 la ceasurile 10 anti-meridiane să predeie în localul filialei noastre tot numărul, toate valorile, cărțile și toate documentele și în special: toate cambiile institutului, cari se află în posesiunea lor și peste tot întreaga avere a institutului »Economul« aflătoare în Gherla, precum și exclusiva conducere a filialei în mâinile comisiunii numite prin direcțiune în acest scop în persoanele d-lor Dr. Victor Poruțiu, membru în comitetul de reviziune, Nicolae Căciulă, primcomptabil și Nicolae Gogan, practicant. Aceasta comisiune are dreptul de a invoca ajutorul autorităților, dacă funcționarii dimiși nu s'ar conforma acestei hotăriri.

Tot deodată direcțiunea numește interimal de dirigent-cassar al filialei pe dl Nicolae Căciulă primcomptabil cu însărcinarea de a-și face serviciul în fața locului în zilele de târg, iar de controlor interimal pe dl Nicolae Gogan, având acesta a-și face serviciul permanent în Gherla până la alte dispozițiuni; se decretează, că regulamentul filialei rămâne în vigoare și să dispune, că bunii și hârtii de valoare poate primi numai dirigentul-cassar și numai în prezența controlorului-contabil.

Despre schimbarea în serviciul filialei au să fie încunoștințați toți informatorii de pe teritoriul filialei. Directorul executiv Dr. A. Frâncu și membrul direcțiunii Stefan Havași primesc însărcinarea de a comunica fără amânare aceasta deciziune funcționarilor dimisionați ai filialei și informatorilor prin circular.

14.

(Estras din o scrisoare circulară a D-lui B. Podoabă din 1899.)

Stimate Domnule Acționar!

O samă de acționari, cei mai mulți poșezând acțiuni cât se poate de puține, parte îndemnați de interese exclusiv personale și periculoase institutului nostru înfloritor

parte seduși de neadevărul falsificat ca adevăr; au tipărit o circulară pamflet, în care debitează contra mea — fără de nici o serioșitate — acusele cel mai ridicole și absolut neîntemeiate, dar taxate de ei ca foarte »grave«.

În calitatea mea de directorul institutului, pe care totdeauna l'am condus și-l conduc numai din dorul de a promova interesele noastre economice naționale și pentru cari am jertfit și jertfesc munca mea întreagă și tot zelul meu, mă simț se respund deocamdată pe calea asta incriminărilor atât de iudrășnețe ale acelor domni acusatori, față de cari îmi voi trage samă și pe altă cale. Constat înainte de toate un fapt, pe care l'au observat de sigur toți domni acționari, cari au cetit calumnioasa foaie volantă: anume, se folosesc în pamfletul acesta ordinar espresiunile cele mai tari, pentru ca se ascundă slăbiciunea deamă de compătimit a pretinselor »dovezi«; vorbe late și umflate se întruibuiează pentru a seduce pe d-nii acționari; se invoacă până și naționalismul de cătră niște oameui, cari denunță anonim la procuror inventate comploturi naționale.

Mai am o singură întrebare cătră acusatorii sfădiți și cu adevărul și cu omenia:

Dacă mă cred într'adevăr așa de »păcătos«, de ce mi-au votat remunerație, extraordinară în adunarea de la 3 Martie c. și chiar la propunerea acusatorului Vasile Hosszu primită cu unanimitate?!

După toate câte le-am constatat conform strictului adevăr, nu-mi rămâne decât să rog și eu dar sincer, nu ca acusatorii, — pe toți domni acționari să vină în persoană la adunarea dela 9 Iunie c. sau să-și represinte acțiunile cu oameni, în cari au deplină încredere . . . . .

Cluj, în Maiu 1899.

Basiliiu S. Podoabă
directorul executiv al »Economului«

15.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Declarațiunea revisorului expert al delegațiunii băncilor.

»Economului«

Cluj.

Prin aceasta declar, că am cercetat toate afacerile discutate prin d-l Onciu și am aflat, că purcederea direcțiunii a fost corectă din toate punctele de vedere.

Iosif Lissai m. p.
revisor al băncilor române.

16.

Onorată Direcțiune!

În toată viața mea am fost și vreau să rămân omul păcii, prin urmare urăsc din inimă certele și neînțelegerile dintre frați. N'am luat, nici nu doresc să iau parte nici activă, nici pasivă în acțiuni de această natură. Drept aceea rog pe Onorata Direcțiune să iee act de declarația mea și în consecință declar, că: 1. Eu am toată încrederea în direcțiunea actuală a »Economului«; 2. N'am cunoscut intențiunea d-lui Dr. Aurel Isacu și soții; pentru aceea îmi revoc necondiționat plenipotența dată »bonafide« și declar de nulă subscrierea de pe actul, prin care s'a cerut convocarea adunării generale extraordinare a »Economului«. Tot deodată Vă rog să mi-se trimită acasă toate acțiunile și plenipotențele. Pe lângă cari afidându-Vă de încrederea și stima, ce Vă păstrez, sum al Onoratei Direcțiuni.

Blaj, la 8 Octomvrie 1905.

Cu toată stima
Ioan F. Negruțiu m. p., acționar.

Iuliu Brut Hodoșiu m. p., martor.

Iuliu Maniu m. p., martor.

17.

[Abuz de giro institutului la »Erdélyi Bank«.]

Estras din procesul verbal dresat din ședința direcțiunii locale a institutului de credit și economii »Economul« în Cluj, ținută la 11 Octombrie 1905 la 5 oare p. m.

Prezenți: Dr. Elie Dăianu vicepreședinte, membrii: Ștefan Havași, Dr. Romulus Marcu și Dr. Amos Frâncu director executiv.

II. Directorul executiv raportează, că din incidentul controlului făcute prin contabilul șef dela »Erdélyi bank« în 9 c. în urma observațiunii sale, că consemnațiunile reescomptului nu consună, în 10 l. c. a cerut acestui institut pe lângă comunicarea consemnării noastre să ne prezente estrasul lor, iar după aceasta s'a prezentat în persoană la »Erdélyi bank« și cerând în fața d-lui președinte Conte Teleky László și a d-lui director Lendvay Emil, să i-să arete obligurile institutului nostru, cari nu sunt fixate în consemnarea noastră, dar figurează la »Erdélyi bank« i-s'a prezentat din partea șef-comptabilului dl Bocsányi un cambiu de K 6000. fără scadență, pe care figurează ca emitent servitorul institutului George Balașiu și ca acceptant funcționarul institutului Augustin Giurgiu și este indosat cu firma institutului, sub care să văd subscrierile dlor Basiliu Podoabă și Ștefan Havași. După informațiunile verbale primite acest cambiu s'a predat prin d-l B. Podoabă în 23 Iuliu 1905 ca supra-acoperire a unui cambiu de K. 6000 — acceptat de Valer și Basiliu Podoabă, emis de Iosif Onciu și girat de Augustin Giurgiu și Ioachim Totojan escomptat la »Erdélyi bank« cu scadența dela 25 Ianuar 1906 prin d-l Basiliu Podoabă. Totodată i-s'a mai arătat directorului executiv un cambiu emis de d-na Lucreția Giurgiu, acceptat de d-l Augustin Giurgiu de K. 1.800. — provăzut iarăși cu girul institutului, signată fiind firma prin d-nii Basiliu Podoabă și Ștefan Havași.

Mai departe directorul executiv raportează, că pe când cambiul de K. 6.000. și acum să află în posesiunea lui »Erdélyi bank«, cambiul de K. 1.800. deja în decursul zilei de 10 l. c. s'a replătit la »Erdélyi bank« prin d-l Augustin Giurgiu, conform scrisorii acestui institut alăturate.

În urmă directorul executiv aduce la cunoștință, că la întrebările puse asupra acestor afaceri către d-l Augustin Giurgiu. acesta i-a dat celea mai formale asigurări, că dl Basiliu Podoabă a provăzut cu girurile institutului fără știrea și învoirea lui atât cambiul de K. 6000. cât și cel de K. 1800. — și că el numai ulterior a aflat despre acestea fapte precum și despre împrejurarea că acestea cambii sau dat la »Erdélyi bank«.

Dl Ștefan Havași, constată, că acestea cambii încât figurează și numele său sub firma institutului, i-s'au prezentat la ordinul d-lui Basiliu Podoabă ca orice alt cambiu merit pentru reescompt și dânsul fiind pusă firma institutului și subscrisă de d-l Basiliu Podoabă și-a adaus subscrierea sa, îndus în eroare și în convingerea, că acestea două cambii ca și celelalte prezentate lui pentru subscriere sunt votate de direcțiune și menite pentru reescompt.

Tot deodată d-l Ștefan Havași comunică, că absolut n'a știut de procedurile abuzive ale d-lui B. Podoabă și că despre abuzul făcut cu numele său a aflat numai în cursul zilei de 10 Octombrie c. dela d-l Director executiv, căruia imediat i-a declarat, că s'a făcut abuz de numele său.

După ascultarea raportului directorului executiv, direcțiunea cu unanimitate de voturi decide:

1. Direcțiunea își exprimă deplina sa încredere față de veneratul membru d-l Ștefan Havași și își exprimă profunda indignațiune, că d-l Basiliu Podoabă a cutezat să abuzeze chiar și de iscălitura marelui filantrop Ștefan Havași.

2. Direcțiunea își rezervă de a hotări asupra măsurilor de luat în contra d-lui B. Podoabă și pentru asigurarea intereselor institutului atinse prin abuzurile de giro întrun punct special ulterior pe baza documentelor ce să vor prezenta.

3. După-ce din declarația d-lui Augustin Giurgiu reiasă, că deși nu a știut despre abuzurile cu firma institutului a d-lui Basiliu Podoabă anterior, el ulterior aflând despre acestea nu a făcut arătare direcțiunii, pentruca să se apere interesele institutului, din acest motiv și pentru constatarea procedurilor dânsului să ordonează în contra d-lui Augustin Giurgiu, contabil, cercetare disciplinară și cu îndeplinirea acesteia să însărcinează o comisiune în persoanele d-lor Dr. Romulus Marcu, Ștefan Havași și Dr. Victor Poruțiu, membru în comitetul de reviziune, rezervându-se sentența direcțiunii plenare. Directorul executiv primește însărcinarea de a lua măsurile, care le va crede necesare pentru siguranța serviciului.

III. Directorul executiv prezintă scrisoarea cu data 11 Octombrie c. dela »Erdélyi bank és takarékpénztár«, prin care ni-se remite consemnarea cambiilor noastre reescomptate cu următoarea observare:

»Ezen kimutatást helyesnek találtuk azon megjegyzéssel, hogy a nálunk letétben levő 6000 Korona lejárat nélkül, intézetük forgalmányával ellátott Giurgiu Ágoston által elfogadott és Blasiu György által kibocsátott váltó, mely egy hason összegű általunk leszámított és 1906 év január 25-én esedékes (elf.: Podoabă Vazul és Valér; kib.: Onciu József, forgatók: Giurgiu Ágoston és Totoján Joachim) váltó felülbiztosítékául tétetett le — a kimutatásban nem fordul elő. Kolozsvár, 1905 október hó 11-én »Erdélyi bank« és takarékpénztár könyvvivősege. Bocsánczy s. k.«

În legătură directorul executiv raportează, că i-s'a prezentat în urma provocării sale, adresate d-lui Augustin Giurgiu, următorul raport:

Onorată Direcțiune!

În urma provocării d-lui Dr. Amos Frâncu director executiv, am onoare a aduce la cunoștința Onoratei direcțiuni, că eu am subscris d-lui Basiliu Podoabă și fratelui său Valer Podoabă 2 cambii câte de 3000 K. cu Iosif Onciu și Ioachim Totoianu, cari cambii le-a elocat la »Erdélyi bank«, după asta am mai subscris un alt cambiu bianco, pe care după cum am fost informat mai târziu l'a provăzut cu giro institutului și l'a depus ca asigurare pentru cele două cambii de 6000 K., despre ce m'am convins și în persoană.

Cluj, 10/10 1905.

Cu toată stima:

Augustin Giurgiu m. p.

Mai departe directorul executiv prezintă raportul contabilității, după care cambiul din chestiune de 6000 K. nu figurează în cărțile institutului. Acest raport sună

Onorată Direcțiune!

La întrebarea d-lui director executiv raportează, că în cărțile noastre nu figurează cambiul de 6000 K. amintit în acest raport al d-lui Augustin Giurgiu.

Cluj, 10 Octombrie 1905.

«Economul» contabilitatea: **N. Căciulă** m. p.

Tot odată directorul executiv raportează că acest cambiu i-s'a pus spre vedere prin șefcontabilul dela »Erdélyi bank« d-l Bocsánczy în cursul zilei de 10 Octombrie c. fiind de față și șeful serviciului de escompt d-l Náthán Adolf și pe aceasta bază constatată, că semnarea firmei institutului în giro pe cambiul de K. 6000. — s'a folosit de

Basiliu Podoabă la »Erdélyi bank« fără știrea, învoirea și votul direcțiunii, săvârșindu-se faptul după informațiunea verbală primită la »Erdélyi bank« dela d-l șefcontabil Bocsánczy în 23 Iulie 1905, când d-l Basiliu Podoabă, cu data de 10 Iulie c. își înaintase deja cererea de concediu și penzionare și în urma căreia i-s'a acordat concediu în ședința dela 12 Iulie, deci pe timpul concediului său și cu o zi înaintea penzionării sale.

Continuativ directorul executiv relatează, că din cambiul văzut la »Erdélyi bank« a constatat, că este indosat cu firma institutului, sub care să văd subscrierile d-lui B. Podoabă și Ștefan Havași introduși ambii în registrul firmei ca signatari.

D-l Ștefan Havași ține a constata și aici, că acest cambiu, în cât figurează și numele său sub firma institutului, i-s'a prezentat la ordinul d-lui Basiliu Podoabă, ca orice cambiu merit pentru reescompt și dânsul fiind pusă firma institutului și subscrisă de d-l B. Podoabă și-a adaus subscrierea sa indus în eroare și în convingerea, că acest cambiu, ca și celelalte prezentate lui pentru subscriere sunt votate de direcțiune și menite pentru reescompt.

Tot odată d-l Ștefan Havași comunică, că absolut n'a știut de procedurile abuzive ale d-lui Basiliu Podoabă și, că despre abuzul făcut cu numele său a aflat numai în cursul zilei de 10 Octobrie c. dela d-l director executiv, căruia imediat i-a declarat, că s'a făcut abuz de numele său.

După toate acestea directorul executiv ține a releva și la acest punct, că toată direcțiunea având deplină încredere față de veneratul membru d-l Ștefan Havași și-a exprimat deplina sa încredere față de dânsul și profunda indignare față de faptul neiertat, că d-l Basiliu Podoabă a cutezat să abuzeze chiar și de iscălitura marelui filantrop Ștefan Havași.

În urmă directorul executiv constată, că după legea cambială, după ce »Erdélyi bank« a primit cambiul de K 6000 — pre care figurează girul institutului în bună credință institutul a fost adus prin d-l Basiliu Podoabă în mod neiertat în oblige cambial față cu »Erdélyi bank«.

Pe baza tuturor acestora direcțiunea la propunerea directorului executiv a adus unanim următoarea:

DECIZIUNE: 1. Direcțiunea »Economului« constatând din rapoartele primite, că d-l Basiliu Podoabă fără știrea, învoirea și votul direcțiunii pe timpul concediului său abuzând de calitatea sa de membru în direcțiune înregistrat și câștigându-și prin înșelăciune și subscrierea altui membru de bună credință din direcțiunea institutului, a folosit firma institutului în giro pe un cambiu de K 6000 emis prin servitorul institutului G. Balașiu, și acceptat prin funcționarul institutului Augustin Giurgiu și acest cambiu l'a depus ca acoperirea acceptului său propriu de K 6000 — la »Erdélyi bank« hotărăște, că pentru crimele comise prin acestea fapte, cari să cvalifică ca înșelăciune, falsificare de cambiu și infidelă manipulațiune, să să facă arătare criminală și propunere de pedepsire în numele direcțiunii »Economului« la procuratura regească din Cluj și la toate forurile criminale competente, cerând pedepsirea lui Basiliu Podoabă și condamnarea lui pentru toate pagubele ce să vor constata în urma acestor crime și aplicarea tuturor măsurilor de prevenire și asigurare.

Cu înaintarea și redactarea acestei arătări criminale în numele direcțiunii să însărcinează membrii direcțiunii: Ștefan Havași și Dr. Amos Frâncu, având aceștia dreptul de a numi ca reprezentant al acuzei private pe d-l avocat Dr. Victor Poruț.

2. În fața situațiunii, că deși girul institutului s'a folosit în mod criminal totuși acela obligă formal pe institut pentru a preveni orice pierdere morală ori materială direcțiunea hotărăște de a răscumpăra dela »Erdélyi bank« fără întârziere cambiul de K. 6000. — provăzut cu girul institutului

și cambiile pentru a căror acoperire a fost folosit, iar pe toți cei interesați, să-i provoace la imediată achitare încassând la din contra valuta prin proces la termen.

3. Despre acest caz, precum și despre toate cazurile criminale, cari s'ar mai descoperi în socoteala d-lui B. Podoabă să se facă raport la președintele comitetului de reviziune.

18.

(In aceeași cauză, ca sub 17.)

ESTRAS

din procesul verbal dresat din ședința direcțiunii locale a institutului de credit și economii »Economul« în Cluj ținută în 14 Octobre 1905 la 11 oare a. m. și continuativ la 6 oare d. a.

Prezenți: Dr. Elie Dăianu, vice-președinte, membrii: Stefan Havași, Dr. Romulus Marcu și Dr. Amos Frâncu, director executiv.

II. Directorul executiv raportează, că în cursul zilei de 13 Octombrie c. i-s'a comunicat prin telefon din partea directorului dela »Erdélyi bank«, că acceptul Basiliu Podoabă de K 6000—, pentru care acesta a abuzat de girul institutului conform raportului dela punctele II. și III. ale procesului verbal anterior s'ar fi achitat și că în urma acesteia să va trimită cambiul de acoperire de K 6000— provăzut cu girul nostru la dispoziția noastră. Acest schimb a fost adus apoi aproape de amiazi fără comitivă din partea funcționarului dela »Erdélyi bank« Jenöffy Jenö, care despre acest fapt al său i-a dat directorului nostru executiv comunicatul alăturat sub /.

Directorul executiv totodată raportează, că în 12 l. c. a oferit la »Erdélyi bank« imediată achitare a cambiilor din chestiune prin scrisoarea cuprinsă în cartea copiei.

DECISIUNE: Direcțiunea ia act de raportul directorului executiv și menținând hotărîrea sa anterioară în aceasta chestiune, dispune, ca să se înainteze fără întârziere la procurorul regesc cambiul de K 6000— provăzut în mod criminal cu girul institutului.

19.

(Alt abuz de giro institutului pe un schimb
de 25.000 cor.

Estras din procesul verbal dresat din ședința direcțiunii locale a institutului de credit și economii »Economul« în Cluj, ținută în 24 Octobre 1905 la 6 oare d. a.

Prezenți: Dr. Elie Dăianu vicepreședinte, membrii: Stefan Havași, Dr. Romulus Marcu și Dr. Amos Frâncu director executiv.

10. Directorul executiv Dr. Amos Frâncu pune pe tapet chestiunea cunoscută membrilor direcțiunii locale din împărțirile sale verbale anterioare imediate, chestiunea abuzului de giro institutului efectuat după rapoartele primite prin fostul director Basiliu Podoabă pe un schimb de K 25.000— acceptat de funcționarul institutului Augustin Giurgiu și remis de soția sa D-na Lucreția Giurgiu n. Rus.

DI vice-președinte Dr. E. Dăianu declară, că la pertractarea acestui obiect nu ia parte fiind interesat, ca afin al familiei Giurgiu și ca preot, deci predă prezidiul celui mai bătrân dintre membrii prezenți dlui Stefan Havași, care tot timpul desbaterii acestui obiect a prezidat.

După depărtarea dlui vicepreședinte, dir. esec. Dr. Frâncu raportează, că prezentându-se în 19 l. c. în biroul său dl Cukor Béla reprezentantul firmei Latzko N. &

Popper A. din Budapesta, cu care ne găsim în raport de credit și reescompt, acest domn după câteva întrebări referitoare la situația institutului și după-ce cu toată sollicitudinea i-au pus la dispoziție toate datele pentru controlul dorit a cerut să vadă pretinsa acoperire de 25.000 K., care ar fi la cassa institutului nostru pentru împrumutul de K 25.000—, acordat pe lângă girul institutului »Economul« pe un cambiu acceptat de Augustin Giurgiu comptabil al institutului și remis de soția acestuia. Dir. esec. ține a constata, că la aceasta cerere a d-lui Cukor i-a declarat imediat, că nu are nici o cunoștință nici de împrumutul, nici de girul, nici de acoperirea menționată de D-sa și totodată a dat ordin ca atât din partea comptabilității, cât și din partea serviciului de cassă, să i-se facă raport.

Cluj, 19 Octobree 1905.

On. Direcțiune!

Prin aceasta constatăm, că dl Augustin Giurgiu nu are depusă la cassă nici un fel de acoperire pentru un accept afirmativ de K 25.000—. Un asemenea accept nu e nicăiri înregistrat în cărțile institutului.

N. Căciulă m. p.

V. Pop m. p.

Constatat fiind astfel, că girul institutului s'a pus pe cambiul de K 25.000— din chestiune fără știrea și invoirea direcțiunii, directorul executiv a dispus să se înfățișeze dl Augustin Giurgiu, care la întrebările puse de directorul esec. Dr. Frâncu în fața d-lui Cukor Béla și a prim-comptabilului N. Căciulă a dat răspunsurile cuprinse în raportul esact și fidel al primcomptabilului N. Căciulă alăturat la acest proces verbal sub %.

După-ce dl Giurgiu a afirmat, că banii pe acceptul lui de K 25.000— i-a luat Basiliu Podoabă și că firma inst. a signat-o St. Havași și B. Podoabă, dir. esec. a dispus de o parte ca dl Giurgiu să-i înainteze un raport în scris până la ceasurile 3 p. m. iar de altă parte ca în corespondențele institutului să se facă recherche, fiindcă dl Cukor Béla insista, că banii s'au trimis prin chequle băncii Austro-Ungare la institut.

Directorul esec. ține a constata, că dl Aug, Giurgiu nici până acum nu i-a înaintat raport în scris, ci i-a dat doue cereri de amânări, cari se alătură la acest proces verbal sub % 3) și 4) fără a se ținea nici de termenele puse acolo. Directorul esec. constată înse, că în urma recherchelor s'a găsit în cartea copieii Nr. (25) 19 Fil. 3 o epistolă a institutului cu data 27 Iulie 1903 prin care pentru directorul executiv de atunci confirmă cassarul Pop primirea sumei de K 24.600'90 asignată în Giro-Conto prin firma Latzko & Popper. Pe aceeaș urmă s'a găsit apoi în arhivă epistola originală a firmei Latzko & Popper cu data 16 Iulie 1904, prin care avisează trimiterea prin giro-conto.

Astfel s'a constatat apoi din contra-carta băncii Austro-Ungare, că suma de sus s'a ridicat prin cheque dela banca Austro-Ungară, care cheque a trebuit să poarte firma institutului cu doue signaturi de firmiști. În urma acestora dir. esec. a cerut raportul cassarului Vasile Pop, care să alătură la acest proces verbal sub % 6) din care să constată, că dl cassar la ordinul d-lui B. Podoabă a scris chequle, tot la ordinul acestuia l'a predat d-lui Aug. Giurgiu și că la ordinul directorului executiv Basiliu Podoabă, pretextând acestea afaceri urgente, a scris pentru el epistola de confirmare, a trimis-o prin postă și a predat cheile directorului dela cassă la mâna d-lui Giurgiu.

Urmând toate acestea și stând dir. esec. în fața cererii d-lui Cukor Béla în numele firmei N. Latzko și A. Popper de a achita cambiul de 25.000 și a-l substitui cu cambii girate ireproșabil, iar de altă parte considerând, că numai în posesiunea acestui cambiu s'a putea încerca câștigarea unor acoperiri pentru evitarea enormei pagube ce amenință

institutul dir. esec. s'a văzut necesitat după avisul și incuviințarea prealabilă a membrilor locali ai direcțiunii să achite cambiul de K 25.000 — conform epistolei și listei alăturate prin reescompt și să ceară trimiterea acestui câmbiu, precum a întregii corespondențe la dispozițiunea direcțiunii. Dir. esec. prezintă scrisoarea cu data 23 Oct. 1905 a firmei Latzko & Popper, prin care să confirmă primirea cambiilor trimise în reescompt. să pune în vedere trimiterea cambiului de K 25.000 —, să trimită copiile corespondențelor reciproce și nota angajamentelor noastre, între cari figurează și accepatele Augustin Giurgiu de K 24.000 + K 1000 — cu 15 Februarie 1906.

Pe baza acestora dir. esec. constată, că cambiul din chestiune s'a prolongit de noaue ori și anume astfel, că 6 epistole cu cambiile s'au trimis recomand. direct la institut, unde îndreptățirea de a primi epistole avea numai d-l B. Podoabă, iar 3 epistole la adresa d-lui Aug. Giurgiu. Din acestea din urmă să constată, că ultima prolungire s'a făcut cu epistola de dato 14 August 1905, deci 3 săptămâni după pensionarea d-lui Basiliu Podoabă.

În urmă dir. esec. ține a constata, că întrebat fiind d-l Stefan Havași dacă are cunoștință asupra cazului, dânsul a declarat, că încât numele său ar figura sub firma institutului, acesta de sigur că în societatea altor cambii menite pentru reescompt, i-s'a prezentat ca atare din partea căruiva funcționar al institutului și dânsul în absolută bunăcredință, că este un câmbiu votat de direcțiune și menit pentru reescompt la subscris sub firma institutului.

Aceasta declarațiune o repetă dl Stefan Havasi și cere ca cel vinovat de acest abuz comis atât față cu institut, cât și față cu D-Sa să fie aspru pedepsit.

După acestea rapoarte, direcțiunea decide:

Să se convoace imediat ședința plenară a direcțiunii și esmite pre vicepreședintele său la Oradea-mare pentruca să prezenteze chestiunea D-lui președinte și să-l roage pentru convocarea grabnică și telegrafică a ședinței plenare, căreia i-s'a rezervă hotărîrea în aceasta cauză de gravitate eststraordinară.

20.

(Hotărîrea direcțiunii plenare în afacerea de sub nr. 19.)

Estras din procesul verbal dresat din ședința plenară a direcțiunii institutului de credit și economii »Economul« în Cluj ținută la 26 Octomvre 1905. la oarele 6 seara.

Prezintă: Artemiu Sarkadi președinte, Dr. Elie Dăianu vicepreședinte. membrii: Dr. Romul Marcu. Stefan Havași, Victor Illyés și Dr. Amos Frâncu director executiv.

II. Directorul esecutiv Dr. Frâncu în urma hotărîrii dela 24 l. c. supune deliberațiunii abuzul de giro al institutului pentru K, 25. 000. — comis prin fostul director Basiliu Podoabă pre un câmbiu acceptat de Dl Augustin Giurgiu. remis de soția s'a și escomptat la firma N. Latzko et A. Popper din Budapesta, fără știrea, autorizarea și votul direcțiunii »Economului«.

D-l vicepreședinte Dr. E. Dăianu declarândușă interesat la acest obiect ca afin al familiei Giurgiu și ca protopop părăsește ședința și nu a luat parte la desbaterea acestei chestiuni.

După depărtarea D-lui Dr. E. Dăianu, dir. esecutiv cetește în toată estenziunea raportul său asupra acestei afaceri cuprins la punctul X. al ședinței locale dela 24 l. c. prezintă toate alăturatele provocate acolo și raportează, că în cursul zilei de astăzi cu epistola datată din 25 l. c. a sosit dela Latzko N. & Popper A. cele doue cambii asupra căror s'a făcut abuz de girul institutului prin dl B. Podoabă.

Acestea două cambii le prezintă în ședința și să constată, că unul e de K. 24.000. — altul de K. 1000. — ambele cu data dela 15 August 1905 și cu scadența

dela 15 Februar 1906. acceptate de Augustin Giurgiu, remise de soția sa Lucreția Giurgiu, iar firma institutului este signată de Basiliu Podoabă și Ș. Havași.

Dl membru Ștefan Havași recunoscând de adevărată subscrierea sa sub firma institutului repetă declarațiunea sa de absolută bună credință făcută și la punctul 10 a proresului verbal din 24 I. c. și declară, că numai astfel a putut să fie surprinsă buna lui credință, că abuzând și de vârsta sa de 74 ani, careva din funcționarii institutului, i-a prezentat aeestea cambii provăzute cu firma institutului în societate cu altele ca votate de direcțiune și menite pentru reescompt.

După o consultare mai lungă și studiarea tuturor actelor, la propunerea directorului executiv Dr. Frâncu, direcțiunea plenară în chestiunea abuzului de giro de K 25.000 — comis prin Basiliu Podoabă membru în direcțiunea »Economului« și fost director executiv, aduce unanim următoarea:

DECIZIUNE: 1 Direcțiunea plenară aproabă toți pașii făcuți în aceasta chestiune prin directorul executiv Dr. Frâncu și prin direcțiune locală.

2. Să exprimă deplină încredere a direcțiunii membrului Ștefan Havași, de a cărui bună credință s'a făcut abuz neiertat prin prezentarea pentru subscrierea a girului diu chestiune.

3. Să constate, că girurile institutului pe acceptele de K. 24.000, — K. 1.000, — au fost create în mod abuziv prin Basiliu Podoabă fără știrea, autorizarea și votul direcțiunii »Economului«.

4. Direcțiunea plenară hotărăște a face arătare criminală și propunere de pedepsire la procurorul regesc din Cluj și la toate autoritățile penale competente contra fostului director executiv Basiliu Podoabă pentru toate crimele și delictele comise prin aplicarea și subscrierea girului institutului pe cambiile de K. 24.000, + K. 1000, — escomptate la firma Latzko N. et Popper A. și subscrise fără știrea, autorizarea și votul direcțiunii. În special hotărăște direcțiunea, că pentru acestea fapte ale numitului B. Podoabă, cari să cualifică ca falsificări de documente respective cambiu, infidele manipulațiuni și înșelăciuni în numele direcțiunii să se facă arătare criminală prin membrii Ștefan Havași și Dr. Frâncu și să ceară condamnarea lui B. Podoabă la pierderea libertății și la plățirea pagubelor cauzate până acum în sumă de K. 25.000, — mai departe să se ceară deținerea lui imediată și secuestrarea întregii lui averi. Comisia numită pentru înaintarea urgentă a arătării penale are drept de a numi reprezentant al institutului cu toate drepturile acuzatorului privat pe dl avocat Dr. Victor Poruțiu.

5. Direcțiunea plenară ordonează cercetare disciplinară contra contabilului Augustin Giurgiu și pentru procedurile sale urmate cu cambiile din chestiune și pe durata cercetării i-l suspendează dela oficiu și beneficiu. Cu ducerea la îndeplinire a cercetării să însărcinează comisiunea anterior numită în persoanele d-lor Dr. Victor Poruțiu, Dr. Romulus Marcu și Ștefan Havași având aceștia în urgență a raporta ședinței proxime plenare.

6. Direcțiunea locală primește însărcinarea de a face toți pașii posibili și legali și pe cale civilă confra tuturor debitorilor cambiali și a celor responsabilii în aceasta chestiune.

21.

[Bilanț brut pro Septembrie 1905.]

Datul	Nr. C	C o n t u l	Folio	Debit	Credit	S a l d o	
						Debit	Credit
1905	1	Capital	1		251173 —		251173 —
Sept.	2	Mobiliar	19	3289 20		3289 20	
30	3	Interese fond de rezervă	25	2462 90		2462 90	
	4	» » special «	26	298 62		298 62	
	5	» » de penziune	27	790 62		790 62	
	6	Bilanț	29	2203305 92	2203305 92		
	7	Tantieme	31	7032 92	7395 64		362 72
	8	Interese transitorice	33	12816 45	12816 45		
	9	Conto-Curent	40	169277 78	163413 88	5863 90	
	10	Profit curat	42	34051 53	35502 19		1450 66
	11	Efecte publice	48	59175 —	204 —	58971 —	
	12	Postsparcassa	49	52483 14	52000 —	483 14	
	13	Interese de efecte	50		860 05		860 05
	14	Fondul Ales. Bohățiel	52		2000 —		2000 —
	15	Casa Albertfy	67	62775 —		62775 —	
	16	Interese pt. scop. filantr.	92	210 56		210 56	
	17	Bani de cuartir	93	2145 —		2145 —	
	18	Darea erarială	95	2351 30		2351 30	
	19	Tacșă de transcriere	101		268 —		268 —
	20	Fond. pt. zid. bis. Cluj	102		11660 50		11660 50
	21	Giro-Conto	103	135677 40	133057 59	2619 81	
	22	Spese filiala Gherla	105	1293 53		1293 53	
	23	Realități	107	118697 34	3076 28	115621 06	
	24	Fondul de rezervă	108		128159 23		128159 23
	25	Depuneri spre fructific.	110	285255 22	1645644 78		1360389 56
	26	Cancelaria advocațională	111		423 60		423 60
	27	Spese de protest	112	1401 20	948 60	452 60	
	28	Dividendă	113	15912 —	16384		472 —
	29	Spese restituibile	114	18696 70	1614 93	17081 77	
	30	Fondul special de rezervă	115		16121 82		16121 82
	31	Credit fics	116	475666 22	52674 92	422991 30	
	32	Escompt	117	3905600 75	2196201 55	1709399 20	
	33	Interese de escompt	118		98568 06		98568 06
	34	Porto	119	1144 72	703 98	440 74	
	35	Interese de depuneri	120	31847 38		31847 38	
	36	Reescompt	121	978821 03	1484984 03		506163 —
	37	Cassa	122	4323048 26	4314985 90	8062 36	
	38	Pro-Diversi	123	47583 18	68113 03		20529 85
	39	Scopuri filantropice	124	1370 —	1785 15		415 15
	40	Interese de Credit fics	125		24442 73		24442 73
	41	Marce de prezență	126	2630 —		2630 —	
	42	Anticipațiuni	127	3143 89	706 46	2437 43	
	43	Interese casei Albertfy	128		2505 74		2505 74
	44	Chirie	129	220 —	3328 97		3108 97
	45	Filiala Gherla	130	105094 26	101601 14	3493 12	

Data	Nr. c.	Contul	Folio	Debit	Credit	S a l d o	
						Debit	Credit
1905	46	Provisiuni	131		19850 09		19850 09
Sept.	47	Interese de întârziere	132		1048 26		1048 26
30	48	Tacșă de subscriere	133		2182 —		2182 —
	49	Spese	134	5351 97		5351 97	
	50	Salare	135	10449 91		10449 91	
	51	Interese de Reescompt	136	19449 51		19449 51	
	52	Fondul de penziune	137		41107 94		41107 94
				13100820 41	13100820 41	2493262 93	2493262 93

BCU Cluj / Central University Library Cluj

